

Joni

Majama Hihuni Irijina

¹ Nitamatama anejijaho Irijina. Irijaho Godi ahuma hinana. 'Ene Irijaho Godina. ² Hu nitama anejijaho Godi ahuma hinana. ³ 'Ene uneunecha mapoka ka'ene maho'o iki mwe'i navujaho Hura venana. Uneunecha mapoka ka'ene iki mwe'i navujaho Hununa'i parena rohuna pana. ⁴ Majama hihunijaho Huni vaji rena roane 'ee majama hihunijaho emaa puni hanaji'ina. ⁵ Hanaji'ina kajara nututa hananuna. Nutumujara hanaji'ina kaji utahuna areri pana. ⁶ Ea pina Godira ranavume roana. Huni ihijaho Jonina. ⁷ Hu Ira kaji rone 'wara'i roana. 'Ejakame ea maho'o huni vaji hena nimaa rohuna. ⁸ Hu Hanaji'inijaho pana kaivo hu Hanaji'ina kaji rone 'wara'i 'ahauma roana. ⁹ Ij' Hanaji'ina nimaa kajaho iki mwe'i roana'omo ea mapoka hanani-una. ¹⁰ Hu iki mwe'i roe hinana. 'Ene mwe'akaho Hura venana kaivo eaka mapokaka mwe'i hijuk-ija Hu pahena pakavara. ¹¹ Hu ehwapuni roana kaivo Huni ehija Hu hami paapejara. ¹² 'Enakaivo ea mapoka irahipo Hu hami apejajija nimaa Hu pu harura mihume Godoni harihija rejara 'ee ea ka'ene Huni ihiji nimaa rojajija 'u'una. ¹³ Godoni harihija rejujjahija emaa puni 'ai tuhuna pane 'ee hahijihuni ura ijino nahehuna pane 'ee ei pini save nahehuna pana kaivo Godira Huni ura ijino venau'e Huni harihija rejura.

Ira Kajara Haha Apenajina

¹⁴ 'Ejume Irijaho roe haha apene nú pu'úmo ahuma hijume nú Huni hanaji'ina kavara 'ee Huni Hariha nikwinu'wi maa kajihuni hanaji'inijaho Amo ka'ene maiji vwihanúe 'ee nimajihuni rena roana. ¹⁵ Joniho Hua'e rone ijá 'iama Ea ka'ene na ja 'waravujaho Ea ka'ene túna'i roujaho Hu niho'o Natohwa'omo na asitihana. Ijihuni majaho na mai'o panaheni'ini Hu níiji hinana. ¹⁶ Hu nú maiji vwihanú'ina ka'ene itu'ona parana jihuni vajiji nú maho'o hura hara maiji vwihanúujaho 'ekura. ¹⁷ Varapa tamana Mosisi oni vajijino múhana kaivo maiji vwihanúe 'ee nimajaho Jesu Keriso oni vaji rena roara. ¹⁸ Vei pini emai Godi kahuna niho'o pana kaivo Huni Hariha nikwinu'wi ka'ene Omahoni vaji hinujara Hu kame ea 'aho'a najahe 'waramuna 'iamana.

Joni Papitisitara Najahajina

(Matiu 3:1-12; Maka 1:1-8; Ruku 3:1-18)

¹⁹ Ikaho Jonira ea 'waramajina. Jua ka'ene Jerusaremi hijujipo pirisitia 'ee Rivai irechami-ume va'e Joni apo'i va'ara. A irarane? 'wavara. ²⁰ 'Ejume hu pahekajihana kaivo nahama ijá 'iama Na Kerisoho pana 'iamana. ²¹ Pu apoma ijá 'wava 'Ena'omo a irarane? A Iraijarane? 'wavara. Hu ijá 'iama Na hu pana iamana. 'Ejume pu kú'o apoma ijá 'wava A poropetie? 'wavara. 'Ejume hu eha vene ijá 'iama Pana 'iamana. ²² 'Ejume pu hu ijá 'wava A irarane? Ea ka'ene nú irechamúume roajihija'e eha ka'ene

'warahuniji múha. 'Ú a orono a ea irane 'imune?
'wavara. ²³ Hu ijá 'iama

Na ea ira anuka ka'ene kahi nechi riri namina
ira ajira'e ika'ina'e 'umenajina Natohwi
jihuni 'unama veje arira renama 'úmana
ka'ene poropetia Aiseara 'waramajina
'iamana.

²⁴ Pu Parasipo irechamiume roara. ²⁵ Pu hu
apoma ijá 'wava A Keriso ho pana 'ee Iraiija ho
pana 'ee poropetia pa'ana re'amajaho a rakiji-
huna'e ea toi vaji samane? 'wavara. ²⁶ 'Ejume
Jonira eha vene pu ijá 'iama Na toi vaji samauta
kaivo Ea ka'ene ja pu'úmo ahuma naminu kajaho
ja pahena pakavura. ²⁷ Ea ka'ene nuni túna'i
roujaho nara Huni mumora hwana rasamahuna
areria pana 'iamana. ²⁸ Ijaho Petani Jotani ona
kara'i Jonira ea toi samajino avajara.

Godoni Remuijina

²⁹ Ijihuni sú'uhijino hu ka'eme Jesuho roe huni
nini roume ijá 'iama Heha! Ikaho Godoni Re-
mua ka'ene mwe'a kehuni sisea apehunijina.
³⁰ Ea ka'ene nuni túna'i roume nara 'waravujaho
ikena. Na panaheni'inijaho Hu ijí hinana kaivo
na Hu hu'úmo areria pana. ³¹ Na Hu pakavura
kaivo Isureri opo kama hehuni jihuna'e na ea
toi samauta 'iamana. ³² 'Ejume Jonira kamaji ijá
'iama Na ka'eme Godoni 'Avena kahi akúpi 'ahi
rene marahu'ora puna'i ariha roe Huni haha 'ahi
hinana. ³³ Na Hu pakavura kaivo Godia ka'ene
na ranamiume roe ea toi samaujara ijá 'wima
A ka'eje Godoni 'Avena kahi akúpi 'ahi rena
'ariha roe Huni haha 'ahi hija ka'amajaho ijara

ea Godoni 'Avenijino samahuna. ³⁴ Na kavuji ja 'waravu. Ikaho Godoni Hariha 'iamana.

Tisaiporua Amurijina

³⁵ Kú'o sù'uhijino Joniho huni tisaiporu no'o pu'úmo naminana. ³⁶ 'Eji'i hu kavume Jesuho va'umakame hu ijá 'iama Kaha! Godoni Remuijaho karehuna 'iamana. ³⁷ 'Ejume pu ijí hene tisaiporuhwaha no'o 'urine Jesu 'ararihae va'ara. ³⁸ 'Ejume Jesu aroma kimajaho pu Hu 'ararihae va'ara. 'Ejume Hu aporama ijá 'iama Ja iraka savo? 'iamana. 'Ejume pu eha ijá 'wava Rapai (ijihuni maijaho Najahi'ina) A ichihi hinune? 'wavara. ³⁹ Hu pu ijá 'iama Roe kaha 'iavume pu pu pu'úmo va'e Hura hinujaho kavara. 'Ee pu vea kajaho ijí pu pu'úmo hijara. Vea karohi va 'o'irorena hareha 'ahi naminajaho pu ijí hijara. ⁴⁰ Ea no'ohe'i ka'ene Jonira 'waravume henareja Hu 'ararihae va'ajija pina Enituruna Saimani Pita oni 'u'ua. ⁴¹ Hu maku'ijaho huni poka Saimani piunama ijá 'wama Nú Masaia piunavara 'wamana (Masaiaho Keriso rona 'wavura). ⁴² Hu Saimani aheme Jesuni roana. 'Ejume Jesu kame ijá 'wama Saimani ka'ene Jona oni harihakera oni iha Sipasi re'ena 'wamana. Sipasina 'wavujaho Pita rona 'wavura.

Jesura Piripu'o Nataneru'o 'Umenajina

⁴³ Ijihuni sù'u Jesu Karari va'e Piripuhu piunama ijá 'wama Na 'ararihie roa 'wamana. ⁴⁴ Piripuhu Petasaita ora kwaa ka'ene Enituru'o Pita'o rena roaji'ura. ⁴⁵ Piripura Nataneru piunama ijá 'wama Mosisiho 'ee poropetiepo nitama heha 'ahi vejajaho nú nipiunavara. Ijaho

Jesu Nasareti ora ka'ene Josapi oni Harihijina 'wamana. ⁴⁶ Natanerura hu ijá 'wama 'Ú unenu pina mamaa Nasareti rena roane? 'wamana. 'Ejume Piripu ijá 'wama Orono ro kama 'wamana. ⁴⁷ Jesu ka'eme Nataneru Huni roume hu rone ijá iama Kaha! Ikaho niho'o Isureri ora nimaa nimaijina. Hu niho'o ira'ata pa'a mai 'iamana. ⁴⁸ Nataneru Jesu ijá 'wama A ichá'ina na hena kimane? 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Piripura mai'o 'umena'i ve'eme Na mataka hari a kavuta 'wamana. ⁴⁹ 'Ejume Nataneru eha vene Hu ijá 'wama Najuhi'ine A Godoni Hariha 'ee A Isureri opuni Kinia 'wamana. ⁵⁰ Jesura eha vene hu ijá 'wama Nara a mataka hari kavuji 'waravu'e a Na nimaa rono? A túna'i uneunecha mama'ina areri ike asivara kihuna 'wamana. ⁵¹ Hu hu ijá 'wama Na nimaa nimaa a 'waravu. A ki'eje 'ona oji'ina kahi akúpa 'ahi vwicha re'eje Emaa Puni Harihijihuni 'ahi ariha roe ajima vai'i hihuna 'wamana.

2

Kenai Napara 'Aja'aravajina

¹ Na'ia no'opisu pa'are'eme Kena Karari vaji napasi nejume Jesuni oha 'u'o ijí hinana. ² Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo ea ka'ene napasi neja kajipo 'waravume roara'omo ijí hijara. ³ 'Ejume pu 'wainia isi parajara. 'Ejume Jesuni ohi Jesu ijá 'wama Puni 'wainia nipa'arenana 'wamana. ⁴ 'Ejume Jesura ijá 'wama Napare Na ona iraka vena'ejo? Nuni vea mai'o paroi'ina 'wamana. ⁵ Jesuni ohi pwea kajija ijá 'iama Hura raka

'waramujaho veva 'iamana. ⁶ Toata ka'ene muni vejajija iropu kwino Juapo puni sosia tamana vene ija sovujija ijá navara. Ijé toata kajija areri rita mapoka (100). ⁷ 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Toata kajino toa eje itu'usa'avara 'iavume pu toa 'ejuma itu'usahara. ⁸ 'Enarena Hu pu ijá 'iama Ja iviamaa 'ene apena va'e ea ka'ene ahaja anesuriji ma'avara 'iavume pu ijá vejara. ⁹ 'E'ejume pu toa ka'ene 'wainia rena kajaho 'eka va'ume ahaja anesurijara usea ina henana. 'Enarena ijé 'wainiakaho ichihi rena roajaho hu pahenana kaivo pwea ka'ene toa kaji 'ejajipo hejara. Ijihuna'e ahaja iji'ina 'ajohi'inijara napasi neji'ina 'umejuma rouma ijá 'wama ¹⁰ Ea 'aho'a puni 'wainia mamai marako'a inare'e iji'a sisea ijura kaivo a marako'a sisei inare'e iviamaa maa inu 'wamana. ¹¹ Kwaa iha Kena Karari vaji Jesu aneja vene emaa areri pavehuni aacha 'ee harura najahana. 'Ejume Huni tisaiporua pu kame Hu nimaa vetiara. ¹² 'E'eme Hu ijihuni túna'i Jesuho oaha 'ee 'u'uhwaha 'ee Huni tisaiporu pu'úmo Kapeniami va'e na'ia tu'u hijara.

Jesura Temiporui Vaji Va'ajina

(Matiu 21:12-13; Maka 11:15-17; Ruku 19:45-46)

¹³ Jua puni Pasova aneja re'i ve'eme Jesu Jerusaremi va'ana. ¹⁴ Hu va'e Temiporu vai'i kimajaho pu ea hine uka 'imene purumakau 'imene sipia 'imene monia senisu veji'i hijara. ¹⁵ 'Ejumakivi'i Hura va'e ijé arumajino hisi vene hijihaume purumakaua 'ee sipia 'useme ma'ahi va'ara. 'Ene puni monia 'unirame 'usekunihe

'ee puni 'aijua 'unamapi 'aronamana. ¹⁶ 'Ene Hu ea ka'ene uka 'imejajija ijá 'iama Uneunecha kija 'eka va'ajiha! Nuni Omijihuni seijaho paveje 'imejuri ara renama 'iamana. ¹⁷ Jesu hina ija'ina venaji Huni tisaiporua iraka ka'ene nitama Godoni ira vaji vejajaho vwihajara.

Na Oni vu'a 'wavuri sei ura renia paranu jihuna'e oja Nuna 'urina paranu 'iamaji pu vwihajara.

Noin ¹⁸ 'Ejume Juapo Jesu ijá 'wava A ija'ina venajihuna'e aacha pina najuha kava 'wavara. ¹⁹ 'Ejume Jesura pu eha ijá 'iama Temiporua veje tira'usunaha kamareje na'ia no'opisu Na kú'o veje 'urina namihuna 'iamana. ²⁰ 'Ejume Juapo ijá 'wava Nú ijí Temiporu kajaho juara mapoka (46) pa'are'eme ve parajara kaivo 'ú A na'ia no'opisu pa'are'eje ve parahuna 'úmo? 'wavara. ²¹ 'Enakaivo Hu Temiporua ka'ene Huni hahiji rona 'waramana. ²² 'Ena'omo vea ka'ene Hu kwama 'urinajino Huni tisaiporuepo vwihanareja Godoni ira nimaa rone 'ee Jesura ira raka ka'ene 'waravume pu hejajaho nimaa rojara.

Jesuhó Emapuni Karaijaho Nihena Kima Paraji'ina

²³ Hu Jerusaremi Pasova vea rejume hiji'i Jesura aacha ka'ene venaji pu ea mapoka kamareja Huni iha nimaa rojara. ²⁴ 'Enakaivo Jesu pu panimaa vetiana. Ijihuni maijaho Hu ea mapoka nihena kimuna. ²⁵ Ijihuni maijaho Hu emapuni vaja nihena kimujihuna'e ei pini emaa ichá'iniji rone Hua 'warahuna areri pana.

3

Jesu'o Nikotimasi Puni Vu'a

¹ 'Ene Parasi pina huni iha Nikotimasiho hu Jua puni natoowa. ² 'Ena'omo Nikotimasi na'ii roe Jesu ijá 'wama Najuhi'ine nú niheju A Godoni rene roajihuna'e Ara venuja'ina'e ei pini areri vehuna pana. 'Enakaivo Godira Hu hu'úmo hi'amajarana 'wamana. ³ Jesu eha vene ijá 'wama Na nimaa nimaa a 'waravu. Ea kú'o panahe'avajaho hu Godoni ara pakahuna 'wamana. ⁴ Nikotimasira Hu ijá 'wama Ichá'ina'e ea ka'ene niemakina renajaho kú'o nahehune? 'Ú hu 'uname oahoni tea vaji va'e kú'o nahehune? 'wamana. ⁵ Jesura eha vene ijá 'wama. Na nimaa nimaa a 'waravu. Ea toa 'ee Godoni 'Avenijara nahe'amajiana vo hu Godoni ara pavahuna. ⁶ Hahi jahuniji nahenaujaho hahi jihuna kaivo Godoni 'Avenijara nahenaujaho 'Aveni jihuna. ⁷ A niho'o kú'o nahenahuna'e 'wavujaho mai'o oja pahwa'usaha'amana. ⁸ 'Asiasiapo pu ura renau ja'ina'e hwasihu'e nú nihijura. 'Ene nú nikivura kaivo ijaho ichihi rene roe 'ee va'ujaho nú pahena pakavura. 'Unama nikwinu'ina kaja'ina'e Godoni 'Avena vaji kú'o nahenaujaho ija'ina 'wamana. ⁹ Nikotimasira eha vene ijá 'wama Ijaho ichá'ina re'aja 'wamana. ¹⁰ Jesura eha vene ijá 'wama A niho'o Isureri opuni najahi'ina kaivo 'ú a ijija niho'o paheji'ine? ¹¹ Na niho'o nimaa nimaa a 'waravu nú raka ka'ene hena kivujiru 'waravu kaivo a niho'o núra 'waravujaho pahenuhu. ¹² Na iki mwe'i uneunechaka navuji rone 'waravu'e a

panimai ronujaho vu Na kahi akúpa 'ahi navuji rone 'wara'lipisa a ichá'ina nimaa roja'a? ¹³ Ike heha! Ea pina akúpa 'aha niho'o pava'ana kaivo Emaa Puni Harihijara Huhusu ijí akúpa 'ahi rena roana. ¹⁴ Mosisira nechi'i tapara ichi 'ahi raname apena sanama ja'ina'e Emaa Puni Harihijaho ichi 'ahi raname apena sanahuna. ¹⁵ Ea irara Hu nimaa ronujaho hu majama hihuna apenu. ¹⁶ Godi mwe'a kakaho oja niho'o mahajihuna'e Huni Hariha nikwinuna kaivo Hu múhana'omo ea irara Hu nimaa ronujaho hu papa'arehuna kaivo hu majama hihuna. ¹⁷ Godi Hariaha ranavume iki mwe'i 'otua pave'i roana kaivo mwe'akara huni vaji mara'amarono roana. ¹⁸ Ea irara Hu nimaa ronujaho hu 'otua pavehuna kaivo ea irara Hu panimaa ronujaho hu eha niapenana. Ijihuni maijaho hu Godoni Hariha nikwinu jihuni iha panimaa ronajihuna'e avanana. ¹⁹ Ikaho 'otua vehuni jihuni 'unamijina. Hanaji'ina iki mwe'i roana kaivo ea pu nutuvi'ina oja mahajihuna'e pu hanaji'inijaho pataarohara. Ijihuni maijaho puni 'unama ka'ene pura vejajija sisea. ²⁰ Ea irahipo sisea vejujaho pu niho'o hanaji'ina senavura. Pu hanaji'ini parohuni jihuni maijaho vejuro'i pura sisea ka'ene vejujipo samaa hira'avarono paroura. ²¹ 'Enakaivo ea irara nimaa nimaiji venujaho hu hanaji'ini hinu. Ijí hanaji'ina kajara veju'e hura iraka ka'ene venajaho Godoni vaji venana'e kivura 'wamana.

Jesu'o Joni Puni Vu'a Túchamaijina

22 Ijihuni túna'i Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo kwaa iha Jutia va'ara. Na'ia pina Hu ijí pu pu'úmo hi'eme pu ea 'unirame toi samaara. 23 Joni 'u'o ea toi samaume 'urijara. Kwaa iha Enani Serimi rori ijihuni maijaho ijí kwaa kajaho toa mapoki jihuna'e ea mapoka ijí va'uma hu toi samaana. 24 Joniho mai'o tipura paranavume hinana. 25 Jua Joni oni tisaiporu epu'úmo tamana ka'ene ija sovuji 'wame nakaravara. 26 'Ejume pu Joni oni va'e ijá 'wava Najuhi'ine Hena! Ea ka'ene kara'ahuni Jotani na'ija'i a Hu rone nú 'warumajaho Hu ea toi samau'e ea mapoka'e Huni nianaa rou 'wavara. 27 'Ejume Joni eha vene ijá 'iama Ea pina uneunecha pamajikari 'ekuna kaivo kahi akúpa 'ahi rene vajihujiruna. 28 Ja nihe'eme na ja 'waravujaho na Kerisoho pana 'ivuta kaivo Hu mai'o paro'eme ranamiume urana roujina. 29 Ea irara napara ruginijaho hu napasina. 'Ena'omo napasina napuhwa pu'úmo ahuma hine napasi neju kaji Hura 'waramuji pu hene niho'o teamanama paraju. Ijihuni hahi na Huni ira hejajaho niho'o teamanima paranu. 30 Ijihuna'e Hu natohta re'eje na ma'u'ua rehuna.

Hu Akúpa 'Ahi Rena Roajina

31 Ea irara kahi akúpa 'ahi rena roajaho Hu niho'o ni'ima'ura. 'Enakaivo ea irara iki mwe'i rena roajaho hu mwe'a kehuna. Ijihuni hahi hu mwe'a kehuneru 'warahuna kaivo Ea irara kahi akúpa 'ahi rene roajaho Hu ni'ima'ura. 32 Ijihuna'e Hu raka ka'ene kima henujaho 'waramuna kaivo pu pahene vejura. 33 Ea irara

Huni ira hene apenujaho hu kamujaho Godiho nimaa nimai. ³⁴ Ea ka'ene Godira ranavume roajara Godoni irijaho 'waramuna. Ijihuna'e Hu Huni 'Avena mina pave'ika'i mamahuna. ³⁵ Omahi Hariaha oja maharena uneunecha mapoka maho'o Huni ija tahi vajahana. ³⁶ Ea irara Godoni Hariha nimaa ronujaho hu majama hihuna kaivo ea irara Godoni Harihijihuni ira henare'e pavenujaho hu majama pahihuna. 'Ejukame Godoni sena huni haha 'ahi namu.

4

Sameria Ora Napariji'o Jesu Puni Vu'a

¹ Vea ka'ene Natohwijara he'eme Parasiapo Jesura tisaiporua mapoka vene 'ee toi samaujara Jonira samajaho 'asimaji hejajaho henana. ² 'Enakaivo Jesuho Hu ea toa pasamaana kaivo Huni tisaiporuipo samaara. ³ Iji'a Hu iji Jutia are'ikaivo kú'o 'urine Karari va'ana. ⁴ 'Ene Hu va'e Sameria 'e'une va'ana. ⁵ 'Enarena Hu roe Sameria puni ara ni'ina ka'ene Saika 'wavujino mwe'a ka'ene Jekapira hariaha Josapi mahajihuni rori va'ana. ⁶ Iji 'unama kajaho jopatu'ura'omo Hu ro'eme haha sevume roe Jekapi oni touja rora'omo iji 'ojuta hwe'eme vea rira renana. ⁷ Napara pina Sameria ora toa kaji 'e'i roana. 'Ejume Jesu ija 'wama Toa 'e mihe Na ijuma 'wamana. ⁸ Ijihuni maijaho Jesuni tisaiporu Hu raname ari natohwi 'iruma 'ime'i va'ara. ⁹ Sameria napara kajara Jesu ija 'wama Na Sameria ore A Jua kaivo A irakijihuna'e toa na ma'uroño jaririmo? 'wamana. Napara kajara Hu 'warama jihuni maijaho Jua Sameria'o pu'úmo

uneunecha paahuma vejura. ¹⁰ Jesura eha vene hu ijá 'wama A Godira ea'e swara ka'ene mihaji hene 'ee ea irara a toa jarirame toa miha 'wamuji hena ka'ipisa a Hu toa jarivakame Hu toa ka'ene majama hihunijaho maha'a 'wamana. ¹¹ 'Ejume ijí napara kajara Hu ijá 'wama Ijihuni maijaho toa újakaho vamaijihuna'e Ara toa 'ehuna areri pana. 'Ú A ichihi toa ka'ene majama hihunijaho 'ehune? ¹² 'Ú A nuni oma Jekapi asimane? Ijaho hura toa úja núa múhana. 'Enare'e hu ori'ina 'ee harihwaha 'ee huni purumakaua ijipo ijara 'wamana. ¹³ 'Ejume Jesura eha vene hu ijá 'wama Ea irara toake i'amajaho hu kú'o huahuna. ¹⁴ 'Enakaivo ea irara toa ka'ene Nara mahuji i'amajaho hu kú'o toa pahuahuna. Ijí toa ka'ene Nara hu ma'ujara huni oja vaji namareje toa úja ajime arihareje ijara vejakame majama hihuna 'wamana. ¹⁵ 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Nimaakúne toa kaji mi'irakúne na toa pahuanive pa'unama roe toakaho 'e'ejukúne 'wamana. ¹⁶ Hu napara kají ijá 'wama A va'e paruuna 'umenareje iki kú'o 'unama ro'amana 'wamana. ¹⁷ 'Ejume napara kajara eha vene ijá 'wama Na parua pa'ana 'wamana. 'Ejume Jesura hu ijá 'wama A nimaa 'warimare'e na parua pa'ana 'wimu. ¹⁸ 'Enakaivo a parua iropu venana. 'Enavo ea ka'ene iviamaa a hu'úmo nenujaho oni parua pana'omo a nimaa 'warimana 'wamana. ¹⁹ 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Na kavujaho A nimaa poropetia. ²⁰ Emahu núna Godiho ike huri'a 'ahakino oja mahe ta'arohura. 'Enakaivo jara

'waruvujaho Godiho Jerusaremi oja mahe 'ee ta'arohuna 'úvura 'wamana. ²¹ 'Ejume Jesu hu ijá 'wama Naparakere Na nimaa veti'amana. Vea mai'o rouna'omo rosa'eje ja Amoho ike huri'a 'ahakaho 'ee Jerusaremiru paoja mahe 'ee ta'arohuna. ²² Ja raka ka'ene oja mahe 'ee ta'arohujaho ja pahejura kaivo nú raka ka'ene oja mahe 'ee ta'arohujaho nú hejura. Ijihuni maijaho ea ni'ajihi'inijaho Jua puna'i rena rou. ²³ Vea rouna'omo rosa'ena iviamaa vea ikaho ea Amo nimaa oja mahe ta'arohunijipo Amoho oja 'Avena 'ee nimaijino oja mahe ta'arohuna. Ijihuni maijaho Amoho ea ijakajipo oja mahe ta'aro'avarono saramu. ²⁴ Godiho 'Aveni jihuna'e ea irahipo Hua'e oja mahe ta'aro'avajaho oja 'Avena 'ee nimaijino oja mahe ta'arohuna 'wamana. ²⁵ 'Ejume napara kajara Hu ijá 'wama Na hejujaho Masaiaho rohuna. Huni iha Kerisona. Vea ka'ene ijara ro'amajaho Hu uneunecha mapoka maho'o nú najuhuna 'wamana. ²⁶ Jesura ijá 'wama Ea ka'ene ara rone 'warimujaho Nana 'wamana. ²⁷ Hu ijí napara kaji 'wara'eme Huni tisaiporu ro useme kamareja pu niho'o oja hwa'usunahara. 'Enakaivo ea pina Hu paijá 'wama A raka samo? A rakijihuna'e hu hu'úmo hine vu'a 'wavi'i hino pa'waravara. ²⁸ 'Ejume napara kajaho toata hunu ijí rana'ika'i va'e parua ka'ene ari hijajija ijá 'iama ²⁹ Roe ea pina nara raka ka'ene maho'o vejujihija'e nahama 'warimaji kaha! Vi ea kajaho Kerisona rakakúne 'iamana. ³⁰ 'Ejume pu ni'aha kwino ara natohwa are'ikaivo Huni roara. ³¹ 'E'eme ijihila kajano Huni tisaiporuipo 'iruma i'iro

'ejahae ijá 'wava Najuhi'ine 'iruma ina 'wavara. ³² 'Enakaivo Hu ijá 'iama 'Iruma ka'ene Nara ihunijaho ja pahene pakivura 'iamana. ³³ 'Ejume pu pira'arame apenoji'i ijá 'wava 'Ú ea 'aho'a vi 'iruma 'eka roahare? 'wavara. ³⁴ Jesu ijá 'iama Nuni 'irumijaho Godi ka'ene Na ranami-ume roujihuni uriji vene 'ee Huni kaukara ijí veje parahuna. ³⁵ Ja 'warivujaho masapa no'one no'o ijá pa'are'eje juara sama ihuna 'warivu kaivo ike heha! Iviamajaa ja rora rora ikine nia ahasirime kiha! Iviamaí juara nituma sahe areri rena navu. ³⁶ Ea ka'ene va'e juara samujaho eha niapenana 'ee hu 'ina majama hihuna'e nianae irechamu 'ee ea ka'ene ijí soa samujine 'ee ea ka'ene ijí juara samaji'o ahuma teamarasahuna. ³⁷ Ijihuni hahi ika'ina 'úvujaho nimaa ei pini soa savu'e 'ee ea pini juara samuna. ³⁸ Na ja juara sa'avarono irechamiukúne va'ajime juara ka'ene ja soa pasavaji sa'avara. Ea 'ahopo ni soa savarakúne ja mava'e ijí uramara'avara 'iamana. ³⁹ 'Ejume ea mapoka ka'ene Sameria ora kaji-jahija Hu nimaa rojara. Ijihuni maijaho napara kajara raka ka'ene venaji Hu nahama 'warama jihuna'e pu nimaa rojara. Hu uneunecha mapoka ka'ene nara vejujaho nahama 'warimana. ⁴⁰ Hu ijí hi'eme Sameria opo roajime jarima pu pu'úmo hi'amarono 'wavara. 'Ejume Hu pu pu'úmo na'ia no'o hinana. ⁴¹ 'Eji'i ea 'aho'a mapoka 'u'o Hura ira ka'ene 'waramaji henareja nimaa rojara. ⁴² 'Ejume pu napara kají ijá 'wava Ara raka ka'ene 'warumajaho pana kaivo nú nimaa rojujihuni maijaho nú onúno Hura raka ka'ene

'warumaji hejajihuna'e nimaa roju. Nú nihejujaho Hu nimaa eaka mapokakihi Ni'ajihunijina 'wavara.

Jesura Natohwa Pihuni Hariha Vejume Maranajina

⁴³ Na'ia no'o pa'are'eme iji'a Hu ijí rene Karari va'ana. ⁴⁴ Jesura ori hena kamajaho poropetia huni ara kwaa ijaho huni hura pavejura 'iamana. ⁴⁵ 'Ejume Hu Karari roume Karari opo Jerusaremi Pasova vejino uneunecha mapoka ka'ene Hura vejume pu kavajihuna'e hami apejara. ⁴⁶ 'Ejume Hu kú'o va'e Kena Karari vaji Hura toa vejume 'wainia renaji va'ana. 'E'eme Kapeniami ea natohwa pipuni hariha atami 'unamana. ⁴⁷ 'Ejume hu henajaho Jesu Jutia rene Karari roume ijí Huni va'e jarima 'warave ro arihe huni hariha veje sona'amarono va'ana. Ijihuni maijaho hura kwahuna niho'o nitu'u renana. ⁴⁸ 'Ejume Jesu ijihuna ijá 'wama Na aacha pina ani'ina ja panaja'ipisa ja unenu pina nimaa paroja'a 'wamana. ⁴⁹ 'Ejume ea natohwa kajara Hu ijá 'wama Nuni harihi kwama ve'enakúne maraku roa 'wamana. ⁵⁰ Jesura hu ijá 'wama Oni hariha pakwamu kaivo mai'o hinukúne va'a 'wamana. 'Ejume ea kajaho Jesuni ira nimaa venarena aneja vene va'ana. ⁵¹ Hu mai'o va'eme huni pwehipo roe piuname ijá 'wava Oni hariha ni'urina hinu 'wavara. ⁵² 'Ejume hu pu aporama ijá 'iama Hu vea oma raki 'urinane? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Niari vea karaa tahu-nana'eme huni haha uhoa pa'arenana 'wavara. ⁵³ 'Ejumakamarena omahi henajaho vea oma ka'ene Jesura hu 'waramarene Oni hariha mai'o

hinukúne 'wamani vea omiji henana. 'Enarena Hua 'ee huni kachi'ina maho'o nimaa rojara. ⁵⁴ Jesu kwaa Jutia rene Karari roajino Huni aacha pinakaho kú'o ea najahana.

5

Úa Rori Ea Vejume Maranajina

¹ Uneunecha ikeja vejume pa'are'eme iji-huni túna'i Jua puni vea natohta rejume Jesu Jerusaremi va'ana. ² Ijǐ Jerusaremi sipia maketia vejuri vwicha jiami toa pina nahúna namuna. 'Ena'omo ijǐ Hipuru opuni iri 'urahujaho Patesita 'wavura. Ijihuni rora ruha iropu navura. ³ Ijǐ sea kajihipuni urotijino ea atami 'uniravi'ina mapoka ijǐ hiju'e ea nia pa'ana mumora sisea 'ee 'aho'a ija mumora irima'ina ni'aha kwino toa kajara sisupa tuava ka'i 'ahiu'e 'ajaha hijura. ⁴ Na'i 'aho'i Natohtwi jihuni 'ona oji'ini vea ape'uju'e ijǐ toa vaja kaji va'e arihare'e veju'e nivavukavi'i ea pina ka'ene toa vaja kaji marako urane va 'onajaho maraju'e roe ajimuna. ⁵ Ea pina atami 'unavume na'ejume juara mapoka (38) pa'arenana. ⁶ 'Ena'omo Jesura kamajaho hu ijǐ namana. 'E'eme Hu henajaho ea kajaho atama majama namuna'e henana. 'Enarena Hu ijǎ 'wama 'Ú a atama kajaho sonahahuna ura renao? 'wamana. ⁷ 'Ejume ea ka'ene atakina kajara eha vene ijǎ 'wama Toakara nivamuni veijaho ea ka'ene na apenia va'e toa vaja kaji apúsamihunijaho pana'omo na 'urina va'uju'e ei pini marako tatiha 'uju'e na arema hijura 'wamana. ⁸ 'Ejume Jesu ijǎ 'wama 'Urine oni

suha apene namina va'a 'wavume ⁹ ni'aha kwino
 ea kajaho sonajume hu 'urine huni suha apene
 aneja vene namina va'ana. Ij'í vea kajaho Sapati
 avanana. ¹⁰ 'Ejume Juapo ea ka'ene maranaji
 ijá 'wava Iviasa Sapatia'omo ija'ina pavehune
 sa'ina'e a raka vene oni suha apena va'o 'wavara.
¹¹ 'Enakaivo hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene
 na veniume sonahajara ijá 'wima A 'urine oni
 suha apene va'a 'wivume na ijihuna'e 'urine
 nuni suha apene rou 'iamana. ¹² 'Ejume pu hu
 apoma ijá 'wava Ea iraka sa'inijara a oni suha
 apene 'urina va'amarono 'wamane? 'wavara.
¹³ 'Enakaivo ea kajaho irara hua vejuma sonana-
 jaho puruva renana. Ijihuni maijaho Jesuho
 eaka mapoka kajihipuni taurura kajino va'ana.
¹⁴ Túna'i Jesu ea kajaho Temiporu vaji piuna-
 marena ijá 'wama Hena! A ivi'a maranaanakúne
 a kú'o sisea pave'amana. 'Ejakame unenu
 pina sisemaa kú'o oni haha 'aha parena'amana
 'wamana. ¹⁵ 'Ejume ea kajaho va'e Jua ijá 'iama
 Jesura vejume maraniana 'iamana. ¹⁶ Jesura Sap-
 ati vei ea vejume sonana jihuna'e Juapo Jesuho
 sise'i 'ahae ruarahara. ¹⁷ 'Ejume Hu eha vene pu
 ijá 'iama Nuni Omijaho na'ia mapoka'e kaukara
 venujihuna'e Na 'u'o veju 'iamana. ¹⁸ Ij'í Hu ijá

Noin'warama jihuna'e Jua Hua 'ana'i 'ahiara.
 Hura Sapati vea ka'ene paakumajiru pana
 kaivo Godi Huni oma 'iame Hu areri Godia
 'iamajihuna'e pu Hu 'anae kwa'amarono 'unama
 savara.

Harihijhuni Harurijina

19 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Godoni Hariha Hu Huni vwiha ijaho niho'o pavenu kaivo raka ka'ene Hu ka'uju'e Omaha venujiru venuna. Uneunecha mapoka ka'ene Omaha venujaho Hariaha 'u'o ija'ina venuna. 20 'Ena'omo Omaha Hariaha oja mahare'e Hura uneunecha mapoka ka'ene venujaho nahuna. 'Enare'e uneunecha mama'ina ka'ene vehunijaho nahuna. 'Ejukame ja iji kame oja hwa'usahau. 21 Areri Omaha vejume kwamasahi'ina hijuja'ina'e Hariahi ea ka'ene Hu ura renujija 'u'o majama hihuna mihuna. 22 Ijihuni maijaho Omaha 'otua pavetihuna kaivo Hu Hariahi ea 'otua vetihuni harura maho'o mahana. 23 'Ejakamareje ea mapoka Omaha ta'arohu ja'ina'e Hariaha 'u'o ta'arohuna. Ea irara Jesu paaromahujaho Hu Omaha ka'ene Hua ranavume roajaho pata'arohu. 24 Na niho'o nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Nuni ira hene nimaa rone Godi ka'ene Na ranamiume rouji nimaa ronujaho hu majama hihuna niapenana. Ijihuna'e hu 'otua pavehuna kaivo Hu kwahunijaho niare'ika'i majama hihuni ruhi-jino roana. 25 Na nimaa nimai ja 'waravu vea mai'o rou kaivo iviamaa nitu'u renu. 'Ena'omo ea ka'ene kwamasahi'inijija Godoni Harihijihuni ira he'avajaho kú'o 'urihuna. 26 Ijihuni maijaho Omaha majama hinuja'ina'e Hariaha 'u'o majama hihuna mahana. 27 'Ene Hu Emaa Puni Harihijihuna'e Hu harura ka'ene ea 'otua vetihunijaho mahana. 28 Ja ike he'avajaho oja pahwa'usunaha'amana. Ijihuni maijaho vea mai'o roujihuna'e ea kwamasahi'ina ka'ene eu-

chi navujaho Huni ira hehuna. ²⁹ 'Ejakame pu ijí euchi rene 'urihuna. 'Enareje ijí ea ka'ene maa veji'inijija 'urina majama hihuna. 'Enakaivo ea ka'ene sisea vejujija 'urinareje 'otua vehuna.

Jonira Nimai Venajina

³⁰ Na Nuni vwiha ijaho majikaria unenu pina pavehuna kaivo Na hejuja'ina'e Na ea eha mi'hura. 'Ene Nara eha ka'ene mihujaho niho'o arira. Ijihuni maijaho Na Nuni ura ijaho pavejura kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujara ura renujiru vejura. ³¹ Na onuno raka ka'ene vejuji rone 'wara'ujaho nimaa pana. ³² Ea pini Na rona 'waramujaho Na niheju. Hu Na rona 'waramujaho nimaa nimaa. ³³ Ja ea irechavume va'e Joni apovumakame Na iraho Hu nimaa nimai nahama 'waramana. ³⁴ 'Enakaivo Nara emaa puna'i hejuta'e 'warahuna pana. 'Enakaivo Na uneunecha ike 'waravujaho jara hene nimaa rone marani'amarono 'waravo. ³⁵ Hu ira ka'ene rena ea hananiajina. 'Ejume ja ura rena'eme temarasahi'i huni hanaji'ina vaji hijara. ³⁶ 'Enakaivo Jonira raka ka'ene Na rone ja 'waravume hejajaho Nara uneunecha ka'ene ve'ujarahara ijaho asihuna. Kaukara ka'ene Na ve'urono Amora vajihajaho Na ijí veje ja kime nimaa nimaa Amora ranamiume routa 'wahuna. ³⁷ Amo ka'ene Na ranamiume roujara Huhusumano Na rona 'waramana. 'Enakaivo ja Huni ira niho'o pahejure 'ee Hu ichá'inijaho pakavura. ³⁸ 'Enajihuna'e Huni Ira joni oja vaja panamu. Ijihuni maijaho Ea ka'ene Hu ranavuma roajaho ja panimaa roju.

39 Ja Godoni Ira tahe saravu jihuni maijaho ja vwiuhajujaho ijihuni vaji majama hihunijaho ape'eja roju. 'Enakaivo ijí ira kajaho Naa'e rone 'waramuna. 40 'Enakaivo ja Nuni roareje majama hihuniji apehunijaho ja ura parenau. 41 Emapo Nuni pinaniji 'unama ahasirivujaho Na panimaa vetiu. 42 'Enakaivo Na ja nihena kivu. Godoni oja ka'ene ea oja mihujaho joni vaja mai'o panamu. 43 Na Nuni Omijihuni iha 'ahi roujaho ja Na paapeniu vo vu ea pini huni iha toi ro'amajaho ja hu hami apehuna. 44 Ja ojono ta'arosara'i kaivo Godi ka'ene nikwinu'wi maijara ja ta'arorahunijaho pasara'avajaho ja ichá'ina'e nimaa ro'eja? 45 Nara Amo oni una'i namahuna pavwiha'avara. Ja Mosisi nimaa roju-jihuna'e ea ja namahuna. 46 'Enakaivo ja Mosisi nimaa ro'ipisa ja Na 'u'o nimaa roja'a. Ijihuni maijaho hu Na rone heha 'ahi vena najahana. 47 'Enakaivo ja Mosisira heha 'ahi vena najahaji panimaa rojajaho vu ja ichá'ina'e Nuni vu'ijija nimaa ro'eja? 'iamana.

6

Jesura Ea Mapoka (5,000) Túasamahajina (Matiu 14:13-21; Maka 6:30-44; Ruku 9:10-17)

1 Uneunecha ikija vejume pa'are'eme ijihuni túna'i Jesuho va'e toa Karari 'ona ropuna'i va'ana. 2 'E'eme ea mapoka'e Hua 'arariha va'ara. Ijihuni maijaho aacha ka'ene Hura ea mapoka ka'ene atama 'uniravi'ini jhipuni haha 'ahi veju'e maraniuji kimareja va'ara. 3 'Ejume Jesuho Huni tisaiporu pu'úmo ajima va'e huri'i

hinana. ⁴ Ijaho Pasova Jua puni sora ijuri vea nituranana. ⁵ Jesuho Huni nia ahasirima kivume ea mapoka mapoka Huni rouma kimarena Piripu ijá 'wama 'Ú nú ichihi puretia 'imene roe ea ikija vajihe i'ēja? 'wamana. ⁶ Ijaho Hu hua'e vena kama avanana. 'Enakaivo Hura iraka ka'ene vehunijaho Hu nikamana. ⁷ 'Ejume Piripura eha vene Hu ijá 'wama Nú monia mapoka mapoka (K200) puretia 'ime'avajaho ea mapoka mapoki jihuna'e pu niho'o sahuraru ijakame areria pare-nahuna 'wamana. ⁸ 'Ejume Huni tisaiporu pina Enituru Saimani Pita oni 'u'uijara Hu ijá 'wama ⁹ Sesamaa ka'ene ike hinukara pari vejari puretia iropune 'ee kija no'ona ijá irechama hinu kaivo ijaho ichá'ina'e ea mapokakija vaji'ēja? 'wamana. ¹⁰ Jesura ijá 'iama Ea ikija 'iave asuma hija. Ijaho karasia ni'ina 'urinana'omo ea mapoka mapoka (5,000) ijihuni 'ahi asuma hijara. ¹¹ 'E'eme Jesu puretia 'eke Godi teimani 'wa'ika'i iji'a ea ka'ene asuma hija kajija vajihana 'ee 'unama nikwinu'ina kajino kija 'u'o ija'ina vejume pu ine areri rejara. ¹² 'Ejume pu ijume tú'avara. 'Ejumakimarena Hu Huni tisaiporu ijá 'iama Ja 'urina va'ajime 'iruma pwinaka navu kajija nianae sahura túa pina niho'o paasina'avara 'iamana. ¹³ Puretia ka'ene pari iropuna kaivo ijume areri renana. 'E'ikaivo sahura túaka nava-jaho katija iropu ropu no'o vejume itu'usahara. ¹⁴ 'Ejume ea mapoka Hura aacha ka'ene najahaji kamareja ijá 'wava Ikaho Poropetia nimaa ka'ene iki mwe'i rohuna'e 'waruvajina 'wavara. ¹⁵ Pu túna'i roe Jesuho harura vene 'ejahae

puni Kinia'e rehuniiji hena kimarena Hu kú'o irechamie huri'a 'ahi Huhusu va'ana.

*Jesura Toa 'Ahi Namina Va'ajina
(Matiu 14:22-33; Maka 6:45-52)*

¹⁶ 'E'eme nusirevume Huni tisaiporu kami soha rori va'ara. ¹⁷ 'Ene vea va 'o'eme pu Kapeniami va'iro sisima 'ahi va'eme Jesuho mai'o puni paro'eme vea nutu'o'unana. ¹⁸ 'E'eme pu iji sohi 'ahi hi'eme puuri ni'ima'uri hiramarena soha ajira 'urinana. ¹⁹ 'E'eme pu toa 'ahi kwaa jopatu'ura vai'i kavume Jesuho toa 'ahi puni ro'i 'ahaume roe sisima rori ro'eme pu Hu kamareja niho'o juvara. ²⁰ 'Ejume Hu ija 'iama Ikaho Naranakúne juvujaho areha 'iamana. ²¹ 'Ejume pu Hu sisima 'ahi aji'amarono ura renaara. 'Ejume Hu ro aji'eme ni'aha kwino sisima ijaho va'e kwaa ka'ene pura va'iro va'aji naminana.

Emapo Jesu Savajina

²² Ijihuni sú'uhijino ea mapoka ka'ene iji soha ropuna'i hijajija nihejara. Iji sisima ka'ene Huni tisaiporuipo hijajihuni vajijaho Jesu pahinana kaivo sisima 'aho'a ijih'i'a panavara. ²³ 'Ejume pu ea mapoka ki'uju'e sisima ma'u'umaa 'aho'a Taiperiasi rene va'e ruha ka'ene Natohwijara puretia 'eke Godi teimani 'wa'ika'i vajihume pu ijajine rene roume kivara. ²⁴ Vea ka'ene ea mapoka kajipo Jesuho Huni tisaiporuia iji sisima 'aha kaji pakimareja pu sisima ma'u'umaa 'aha kajino ajima Jesu sama Kapeniami va'ara.

Jesu Puretia Ka'ene Majama Hihunijina

25 'Enareja soha 'ona kara'i pu Hu piunavara. 'Enareja pu ijá 'wava Najuhi'ine A vecha ika roane? 'wavara. 26 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na ja nimaa nimaa 'waravu. Ja Na sarivajihuni maijaho Nara Nuni aacha ka'ene najahuji kimareje sarihuna pana kaivo ja puretia ijume tú'ava jihuna'e Na sarivu 'iamana. 27 Ja 'iruma ka'ene pa'arehuni jihipuni kaukara pave'avara kaivo 'iruma ka'ene majama nahuni jihipuni kaukara ve'avara. Ijaho Emaa Puni Harihijara ja vajihuna. Huni haha 'ahi Amo ka'ene Godiho Huni tatua ranamana. 28 Pu ijihuna'e ijá 'wava Nú iraka'e ve'avajino Godi oni kaukara vena'eja? 'wavara. 29 Jesu eha vene pu ijá 'iama Godoni kaukara ikena. Ea ka'ene Hura ranavume roaji ja Hu nimaa nimaa ro'avara 'iamana. 30 Ijihuna'e pu Hu ijá 'wava A aacha pina iraka'e najuha kamareje nú nimaa ro'eja? 'Ene A kaukara iraka ve'ena? 31 Emahu núna puretia ka'ene mana 'wavujaho nechi riri ijara ka'ene nitama heha

Noin'ahi vejajaho Hu puretia akúpa 'ahi rene vajihume pu ijara 'wamana. 32 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Puretia ka'ene akúpi 'ahi rena roajaho Mosisiho ja pavajihana kaivo Nuni Omijara Puretia nimaa nimaa akúpi 'ahi rena roajaho mihana. 33 Godira Puretia ka'ene mihajaho kahi akúpi 'ahi rene roana. Hu majama hihuniji ea mapoka mihuna 'iamana. 34 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe na'ia mapoka puretia kaji vajúha 'wavara. 35 Jesu 'ija 'iama Na Puretia ka'ene majama hihunijina'omo ea irara Nuni ro'amajaho hu kú'o pamatuhune

'ee ea irara Na nimaa nimaa ro'amajaho hu kú'o toa pahuahuna. ³⁶ 'Enakaivo Na ikaho ja 'waravu ja Na nikivu kaivo mai'o panimaa roju. ³⁷ Ea ka'ene Amora Na vajihajija Nuni roajihuna. 'Ejakame ea irahipo Nuni ro'avajaho Na niho'o pamakihuna. ³⁸ Na kahi akúpi 'ahi rene roujaho Na Nuni ura pave'i routa kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujara ura renujiru ve'i routa. ³⁹ Ikaho Nuni Oma ka'ene Na ranamiume roujara ura renujina. Ea ka'ene Hura vajihajijahija Na kwinu paranahuna kaivo mwe'akara mai'o paare'amani veijaho Na veje pu ni'aha kwinu 'urihuna. ⁴⁰ Ikaho Nuni Oma ka'ene Na ranamiume roujara ura renujina. Ea irara Hariaha kame nimaa nimaa ronujaho hu niho'o majama hihuna. Ijihuni hahi mwe'akara mai'o pa'are'amani veijino Na onuno veje pu ni'aha kwinu 'urihuna 'iamana. ⁴¹ Jua ajinava jihuni maijaho Hura ika'ina 'iama jihuna'e Na puretia ka'ene kahi akúpi 'ahi rena roujina 'iama jihuna'e ajinavara. ⁴² Pu ijá 'wava 'Ú Hu Jesu ka'ene Josapi oni hariha 'ee oahe'o omahe'o nú kivi'inijija pane? 'Enakaivo Hu iviamaa raka vene Na akúpa 'ahi rena routa 'úmo? 'wavara. ⁴³ Jesu eha vene pu ijá 'iama Ja niho'o pakukari su'avara. ⁴⁴ Ea pina Nuna pamajikari rohuna kaivo Amo ka'ene Na ranamiume roujara hu tairie Nuni rohuna. 'E'ira'omo vea túchamajjino Na veje hu ni'aha kwinu 'urihuna. ⁴⁵ Nitama poropetiepo ika'ina heha 'ahi vejara. Pu ea maho'o ijá 'iava

Ea mapoka Godira najahuna 'iavara.

Noin'Eje ea mapoka ka'ene Amo una'i hene vejajija Nuni roura. ⁴⁶ Ea pini Amo kahuna pana kaivo ea ka'ene Godoni rene roajara Amoho kamuna. ⁴⁷ Na nimaa nimai ja 'waravu Ea irara nimaa ronujaho hu majama hihunijaho apenana. ⁴⁸ Na puretia ka'ene majama hihunijina. ⁴⁹ Emahu jona nech'i'i mana inareja kwamasahara. ⁵⁰ Ikaho puretia ka'ene akúpi 'ahi rena roajina'omo ijí ei pini i'amajaho hu pakwahuna. ⁵¹ Na majama hihuni puretia ka'ene kahi akúpi 'ahi rena roajina. Ea irara puretia kaji i'amajaho majama hihuna. Nara puretia vajihujaho Nuni haha iki ea mapoka mihuna. 'Ejakame pu majama hihuna 'iamana. ⁵² Pu Jua niho'o ajinavume nakaravi'i ijá 'wava Ichá'ina'e Hu Huni haha múhe nú ihuna 'warumo? 'wavara. ⁵³ 'Ejume Jesu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu ja Emaa Puni Hariha kajihuni haha paine 'ee Huni 'aa pai'avajaho ja majama hihuna joni vaja pa'ana. ⁵⁴ Ea irara Nuni haha ine 'ee 'aa i'amajaho hu majama hihuna. 'E'ira'omo vea túchamajino Nara veje hu ni'aha kwinu 'urihuna. ⁵⁵ Nuni hahijaho puretia nimaa nimaa 'ee Nuni 'aijaho toa nimaa nimaa. ⁵⁶ Ea irara Nuni haha ine 'ee Nuni 'aa i'amajaho hu Nuni vaji hije 'ee Na huni vaji hihuna. ⁵⁷ Oma ka'ene majama hiji'inijara Na ranamiume routa. Nara hijujihuni majaho Amora hinujihuna'e hiju. Ea irara Na ini'amajaho Nara rejujihuna'e hu majama hihuna. ⁵⁸ Ike puretiakaho kahi akúpi 'ahi rena roajina areri emahu jopo inareja kwamasaha ja'ina pana kaivo ea irara puretia ike i'amajaho hu

majama hihuna 'iamana. ⁵⁹ Hu uneunechakihi ronarena Kapeniami Sinakoku vaji najahana.

Majama Hihunijihuni Vu'ijina

⁶⁰ Huni tisaiporu ijí henareja ijá 'wava Ijí vu'a kajaho niho'o kisina. 'Ena'omo ea irara ijaho he'ena? 'wavara. ⁶¹ 'Enakaivo Jesu henajaho Huni tisaiporu hine kukaravi'i hijara. 'Ejume Hu pu ijá 'iama 'Ú Nara vu'a ka'ene 'waravujara veje ja pitachinami'eja? ⁶² 'Enakaivo ja ka'eje Emaa Puni Harihijara kú'o ajima va'e kwaa ka'ene Hura marako hinaji va'ipisa ja ichá veja'e? ⁶³ Godoni 'Avenijara majama hihuna mihuna kaivo hahakara unenu pina vehuna niho'o pana. 'Enakaivo Nara vu'a ka'ene 'waravujaho Godoni 'Avenijina'omo majama hihuna. ⁶⁴ 'Enakaivo ja ea 'aho'a panimaa roju 'iamana. Nitama anejijino ea irahipo Hu panimaa rohunjahó Hu nihena kime 'ee ea irara Hua'e nahamahunjahó Hu nihena kamana. ⁶⁵ 'Ejume Hu ijá 'iama Ea pina niho'o mají Nuni rohuna pana kaivo Amora venau'e roajivu 'iamana. ⁶⁶ 'Ejume ijihuna'e Huni tisaiporu ijí henareja 'aho'a ani va'ika'i kú'o pu pu'úmo pava'ara. ⁶⁷ 'Ejume Jesu ea iropu ropu no'o ijí ijá 'iama Ja 'u'o ijihuna'e Na ranamie ani va'eja? 'iamana. ⁶⁸ 'Ejume Saimani Pitara Hu eha vene ijá 'wama Natohwe nú irahuni va'eja? Oni vaji majama hihuni vu'ijahó namu. ⁶⁹ 'Ena'omo iviamaa nú nihene 'ee nimaa rojujaho A ariramaa ka'ene Godoni rena roajina. ⁷⁰ Jesu eha vene pu ijá 'iama 'Ú Na onuno ja ea iropu ropu no'o iji papiji-hute? 'Enakaivo joni vajaki ea kwínu 'avena

sisea 'iamana. ⁷¹ Jutasi Isikariati ka'ene Saimani oni harihiji rone 'waramana. Ijihuni maijaho hu ea iropu ropu no'o puni vaji ea ka'ene Hua'e nahamahunijina.

7

Jesuho 'Ee Huni 'U'uhipuni Vu'a

¹ Ijihuni túna'i Jesuho Karari 'urahonana kaivo Hu Jutia pava'ajihuni maijaho Juapo Hu 'ana'i savajihuna'e pava'ana. ² Iviamaí Jua puni harai ara vejuri veijaho niroe turanana. ³ 'Ejumakame Huni vwehipo Hu ijá 'wava Ike kwaa kakaho are'ika'i roe Jutia va'a. 'Ejakamareje oni ti-saiporu 'u'o raka ka'ene Ara venujaho pu hena kahuna. ⁴ Ea irara ea mapoka'e hena kahuna'e ura renujaho hu hema uneunecha pavenuna. 'Enakúne Ara iraka ka'ene venujaho ea mapokak-ija najaha 'wavara. ⁵ Ijihuni maijaho Huni vwehija 'u'o niho'o Hu panimaa rojajihuna'e avajara. ⁶ 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Nuni vea mai'o paroi'ina kaivo joni vea niroana. ⁷ Mwe'a kakaho ja kimujaho pasemu kaivo Na semu. Ijihuni maijaho Na hine 'waravujaho raka ka'ene hura venujaho sisea 'wavukame avanu. ⁸ Nuni vea mai'o paroi'ini jihuna'e ijí ahaja iju kajaho Na iviamaí pavu'ejukúne jajasu va'avara 'iamana.

Jesuho Harai Ara Huni Vei Rejume Va'ajina

⁹ Hu ijá 'wara'i kaivo Hu ijí Karari hinana. ¹⁰ 'Enakaivo Huni vwehija ijí ahaja ija kaji va'umakivi'i Hu 'u'o huhusu ijí hemi 'aji 'e'une va'ana. ¹¹ 'E'eme Jua Hu sora ijari vaja kajino samapene oji'i ijá 'wava Hu ichihune?

'wavara. ¹² Ea mapoka Hunijihuna'e rone natohwa su'arama apene ojara. 'Ejumakivi'i ea 'aho'a ijá 'iava Hu ea maa maa 'iavara. 'Ejume ea 'aho'a ijá 'wava Pana Hu ea mapoka'e aherame pisivie ani va'u 'iavara. ¹³ 'Enakaivo ea 'aho'a Jua juhamareja niho'o samaumai Hu parona 'wavara. ¹⁴ Ahaja ni'ina rira re'eme Jesu va'e Temiporu vaji aneja vene najahana. ¹⁵ Jua Hura 'warama kaji pu henareja oja hiana'eme ijá 'wava Ike eakaho Hu sikurua pavenana kaivo Hu ichá'ina he paranane? 'wavara. ¹⁶ 'Ejume Jesu ijihuni hahi puni eha vene ijá 'iama Nara uneka ka'ene najahujaho Nuna pana kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujihuna. ¹⁷ Ea irara Huni ura ijí ve'i ve'amajaho Na raka ka'ene najahu jihuni maijaho hu hehuna. Ijí Nara najahu kajaho Godoni rena roana'e re'amajaho ijá hehune 'ee nuni vwiha'e 'wara'ujaho ijá hehuna. ¹⁸ Ea pina hu huni vwiharu 'waramujaho hu ura ea natohwa re'i 'ahau'e avanu. 'Enakaivo ea irara Godi ka'ene Na ranamiume rouji ta'arohujaho hu niho'o nimaa ariramaa'e 'ee sisea pa'ana. ¹⁹ 'Ú Mosisi tamana ja pavajihane? 'Eju'e 'ú ja ea pina niho'o tamana kajaho pavenune? 'Enakaivo ja irakijihuna'e Na 'ani'iro sarivo? 'iamana. ²⁰ Eaka mapoka kajipo eha vene ijá 'wava 'Avena sisei A ajimana'e kavu. Irara A 'ana'iro veno? 'wavara. ²¹ 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Nara unenu'u pina natohwa vejume ja kavajihuna'e ja oja hwa'usahauna. ²² Mosisira ja joni harihija sisa 'uhua'avarono 'waramana. Ijaho Mosisi niho'o pamihana kaivo emahu jopuna. 'Ene

Sapati vejaho ja ea sisa 'uhuahura. ²³ Ja Sapati ea sisa 'uhuahujaho nijina 'wavuri jihuni maijaho Mosisi oni tamani jihuna'e avajura kaivo ijí ea kaji Sapati Na vejume sonanajaho ja rakijihuna'e ajinamo? ²⁴ Ja pamajikari nama'avara kaivo nimaa nimajiru nama'avara 'iamana.

'Ú Hu Kerisone?

²⁵ 'Ejume Jerusaremi ora 'ahopo ijá 'wava 'Ú ikaho Ea ka'ene 'ana'irono savujine 'wavare? ²⁶ Irakijihuna'e Hu samaumai namina 'waramo? 'Eju'e ea pina unenu'u pina pavetio? 'Ú núni ea mama'ina ikaho nimaa Keriso pu nihena kavu raka? ²⁷ 'Enakaivo ea ikara kwaa ka'ene rena roajaho nú nihejura. 'Enakaivo Kerisora ro'amajaho Hu ichá rena roujaho ea 'aho'a niho'o pahehuna 'wavara. ²⁸ 'Ejume Jesu ajira Temiporu vaji najahé 'umeji'i ijá 'iama Ja Na nihena kime 'ee Nara rena roujaho ja niheju. 'Enakaivo Na Nuna'e 'wara'i 'ahie rohuna pana kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujaho nimaa nimai ja Hu pahene pakavura. ²⁹ Na Hu hena kavura. Ijihuni maijaho Hura Na ranamiume Na Huni rena routa 'iamana. ³⁰ Pu 'unama ka'ene Hu ape 'anahuniji savara kaivo ea pina huni ija Huni haha 'aha paranava jihuni maijaho Huni vea mai'o paroa jihuna'e avajara. ³¹ 'Ejumakame ea mapoka Hu nimaa rojara. 'Ene pu ijá 'wava Vea ka'ene Kerisora ro'amajaho Hu uneunecha mapoka Eakara venujaho asima kaha'aja ve'ena raka? 'wavara.

Sorutia Irechamiume Jesu Kamo'i Va'ajina

³² Parasi ijipo hiji'i he'eme ea mapoka hine Hu rona 'wavara. 'Ejumakame Parasi 'ee pirisiti mama'inijipo sorutia irechamiume Hu ape'iro va'ara. ³³ 'Ejume Jesu ijá 'iama Na ja pu'úmo ma'uako hinareje Na kú'o Godi ka'ene Na ranamiume roujihuni vahuna. ³⁴ Ja Na sari'avajaho pakihuna. 'Ene Nara hi'ujaho ja pavu'ajihuna 'iamana. ³⁵ 'Ejumakame Juapo ijí 'wama apenoji'i ijá 'wava Hu ichihi va'akame nú pakahuna 'úmo? 'Ú Hu va'e Jua ka'ene Kuriki puni vaji hijujhipuni va'areje Kurikia naja'ena? 'wavara. ³⁶ Pu ijá 'wava Vu'a ka'ene Hu ijá 'warumajaho ja Na sarihuna kaivo pakihuna 'ee kwaa ka'ene Na va'ujaho ja pavuhuna 'úmujihuni majaho irake? 'wavara.

Majama Hihuni Toa

³⁷ Ahaja ijari vea ni'ina ka'ene túchamaijaho pa'are'iro ve'eme Jesu nami'ika'i ajira 'umena ijá 'iama Ea irara toa hua'amajaho hu Nuni roe Na mahe i'amana. ³⁸ Godoni iri nitama ijá 'warumana. Ea irara Na nimaa ronujaho huni oja vaji toa ka'ene majama hihunijaho hirame arihuna 'iamana. ³⁹ Ijaho Hu Godoni 'Aveniji'i rone 'warama avanana. Ea irahipo Hu nimaa nimaa ro'avajipo pu Godoni 'Avena kajaho apehuna. 'Avena kajaho mai'o paroi'ina. Ijihuni majaho Jesu mai'o pavai'ini jihuna'e paroana.

Emapuni Vajijaho Ahaamajina

⁴⁰ Ea mapoka kajihipuni vaja kaji ea 'ahopo he'eme ijí 'waravuma henareja pu ijá 'wava Nimaa Ea ikaho Poropeti 'wavara. ⁴¹ 'Ejume ea

'aho'a ijá 'wava Hu Kerisona 'wavara. 'Ejume 'aho'a ijá 'wava Keriso ichá'ina'e Hu Karari rena ro'ena? 'wavara. ⁴² 'Ejume ei pini ijá 'iama 'Ú nitama Godoni Irijara ika'ina'e pa'waramane? 'Ú Kerisoho Teviti oni amuja'omo Petirihemi Teviti oni arijino nahehune? 'iamana. ⁴³ 'Ejume ea mapoka Huni hahijihuna'e ahaama hijara. ⁴⁴ Pu ea 'aho'apo ura Hua'e ape 'ana'i 'ahiara kaivo ea pina Hu ija pa'unavara.

Jua Puni Mama'inijipo Panimai Rojulina

⁴⁵ 'Ejume hirisima pu kú'o 'uname Parasi 'ee pirisiti mama'ini jihipuni va'ume pu ijá 'iava Ja rakijihuna'e Hu paapena roare? 'iavara. ⁴⁶ Hirisimapo eha vene ijá 'iava Ea pina ike Ea ikara 'warumu ka'ina pa'warumuna 'iavara. ⁴⁷ Ijé Parasi kajipo eha vene ijá 'iava Hu ja 'u'o papisimiane? ⁴⁸ 'Ú ea mama'ina 'aho'a 'ee Parasi 'aho'a Hu nimaa rojure? ⁴⁹ 'Enakaivo ike ea kijahija Mosisi oni tamana pahena pavejura'omo ijihuni hahi pu eha sisea apehuna 'iamana. ⁵⁰ Nikotimasiho ea pina ka'ene na'i va'e Jesuho kamajina. 'Ena'omo hura pu ijá 'iama ⁵¹ Núni tamana ea unekaka hu venujaho maraku huni ira hene hu raka ka'ene venujaho kamare'e iji'a túna'i 'otua vetiura 'aho ichá vejure 'iamana. ⁵² 'Ejume pu eha vene hu ijá 'wava A 'u'o Karari ore? Ijinakúne va'e Godoni ira vaji rasama taha ka'amana. Poropetia pina Karari pa'urihuna 'warumana 'wavara. ⁵³ 'Ejume ea mapoka kajija 'uname puni ari va'ara.

8

Napara Ka'ene Parui Ahema O'eme Piunavajina

¹ 'Ejume Jesuho Arivi huri'i va'ana. ² 'Ena'omo sú'o vea mai'o ahara sama kamino kú'o 'unama va'e Temiporu vaji va'eme ea mapoka nianaa roume Hu asuma hine najahana. ³ Sikuraipia 'ee Parasiapo napara pina parua turavumakame aheme apene roe puni rira mu'oi ranavume nam-inana. ⁴ Pu Hu ijá 'wava Najahi'ine naparakaho parua turame 'o'eme nú piunavara. ⁵ Mosisi oni tamana ija'ina 'warumana. Napara ija'inijija muni 'eke 'anie kwamasahuna 'úmana. Nú ichá'ina vehuna'e A vwihano? 'wavara. ⁶ Pu Hu 'warava jihuni maijaho pu vena kave Hu ichá'ina veja ka'avajaho ijihuni 'ahi namiji'i Hua'e nama'i 'ahiume avajara. 'Enakaivo Hu sarasaru hine mwe'ahi Huni iji asura venana. ⁷ 'E'eme pu ijá namine apoma pasonananavume Hu ahasirima 'uriji'i ijá 'iama Ja namijuri vajaki ea pini sisea niho'o pavenuna vwi'amajara marako'a muna apene hu 'ana'amana 'iamana. ⁸ 'E'ika'i Hu kú'o sarasaru hiji'i mwe'a 'ahi asura venana. ⁹ 'E'eme pu ijí henareja ea kwinu kwino emakiniji rene va'e va rana'ika'i Jesu Huhusu napara ka'ene rira mu'oi hu hu'úmo namina kaji'i irechamia va ranavara. ¹⁰ 'Ejume Jesu 'uriji'i napara kajaho ijá 'wama Napare ea ka'ene a namahu-jija ichihune? 'Ú ea pina pahine a namahane? 'wamana. ¹¹ Hu ijá 'wama Natohwe ea pina pana 'wamana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Na 'u'o a

panamahunakúne va'a. 'Enakaivo iviamaa rene kú'o sisea pave'amana 'wamana.

Jesuho Mwe'a Kehuni Hanaji'inijina

¹² Jesu kú'o ijá 'iama Na mwe'a kehuni hanaji'ina. 'Ena'omo ea irara Na 'ararihi'amajaho hu nututa niho'o areri paohuna. 'Enakaivo hu ira ka'ene majama hihunijaho akehuna 'iamana. ¹³ 'Ejume Parasijipo ijá 'wava A orono ronare'e 'warumajaho niho'o nimaa pana 'wavara. ¹⁴ Jesu eha vene ijá 'iama Pana Na onuno ronare'e 'waravujaho nimaa nimai. Ijihuni maijaho Nara ichihi rena roujaho Na nihene 'ee Nara ichihi vahunijaho niheju kaivo ja niho'o Nara ichihi rena roujaho paheji'ine 'ee Nara ichihi vahunijaho ja paheji'ina. ¹⁵ Ja haha huni 'unamiji namahura kaivo Na ea pina panamahu. ¹⁶ 'Enakaivo Na ea nama'ujaho Nara namahujija nimai. Ijihuni maijaho Nanasu pana kaivo Nuni Oma ka'ene Na ranamiume rouji'i Nú rene namahura. ¹⁷ Joni tamana heha 'ahi asura ika'ina vejara. Ea no'o kavara'e re'amajaho nimaa 'wavura. ¹⁸ Na onuno hena kavuji rone 'warame 'ee Amo ka'ene Na ranamiume roujara hena kimuna'e 'waravu 'iamana. ¹⁹ 'Ejume pu Hu ijá 'wava Omuna ichihune? 'wavara. 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ja Na pahene pakivu jihuna'e Nuni Oma 'u'o pahene pakavura. Ja Na hena kil'ipisa ja Nuni Oma 'u'o hena kava'a 'iamana. ²⁰ Temiporu vaji ruha ka'ene katua irechavujino ira ikijahija najahajaho ea haha

'aha ija paranavara. Ijihuni maijaho Huni vea mai'o paapenana.

Nara Va'ujaho Ja Areri Pavuhuna

²¹ 'Enarena Hu kú'o pu ijá 'iama Na vahuna. 'E'eje ja Na sarihuna kaivo ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna. Ja Nara kwaa ka'ene va'ujaho pavuhuna 'iamana. ²² 'Ejume Juapo ijá 'wava Hura ijá 'úmujaho Nara kwaa ka'ene va'ujaho ja pavuhuna 'úmujaho 'ú Hu ori'ini 'ana'arahuna'e 'warumo? 'wavara. ²³ Hu pu ijá 'iama Ja mwe'a harake ora kaivo Na ichutohuna. 'Ene ja mwe'a kehuna kaivo Na mwe'a kehuna pana. ²⁴ Ijihuna'e Na ijá 'iavujaho ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna. Ja Na panimaa ro'avajaho Na ea Ijina'omo ja joni sisei jihuna'e kwamasahuna 'iamana. ²⁵ 'Ejume pu ijá 'wava A irarane? 'wavara. 'Ejume Jesu ijá 'iama 'Ú Na kami aneji rene iraka 'warama apene route? ²⁶ Na uneunecha mapoka ja 'warama namahuna kaivo Godi ka'ene Na ranamiume roujaho nimaa nimaa'omo Na raka ka'ene Huni hejujiru mwe'aki 'waravu 'iamana. ²⁷ Hu Omaha rona 'waramajaho pu pahejara. ²⁸ 'Ejume Jesura ijá 'iama Ve'a ka'ene ja Emaa Puni Harihiji 'unama apena ahasiri'avajino ja Na Ea iraho hena kihuna. Nara unenu'u pina Nuni vwihai vehuna pana kaivo Amora najihajiru Na veju. ²⁹ Godi ka'ene Na ranamiume roujaho Nú hu'úmo hinuna. Hu niho'o Na paranamie ani va'u. Ijihuni maijaho uneunecha ka'ene Nara na'ia mapoka

vejujara Hu teamamuna 'iamana. ³⁰ Hu une-
 unecha kaji 'waravumakame ea mapoka roe ni-
 maa rojara.

Nimaijara Venae Maranahunijina

³¹ 'Ejume Jesura Jua ka'ene Hu nimaa rojajija
 ijá 'iama Nuni Ira ka'ene joni oja vaji namuji
 ja venapene va'avajaho ja nimaa nimaa Nuni
 tisaiporua. ³² Ijihuni hahi ja nimaa nimaiji
 he'avajaho nimaa nimaa kajara veje ja sisea
 huni harura hara pahihuna 'iamana. ³³ 'Ejume
 pu eha vene Hu ijá 'wava Nú Eparahami oni
 amuhija'omo nú ea 'ahopuni pwea parejara.
 'Ena'e a ichá vene ja sisea huni harura hara
 pahiha 'úmo? 'wavara. ³⁴ 'Ejume Jesu eha
 vene pu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu.
 Ea ka'ene sisea vejujaho sisea kajihuni pwea
 rejura. ³⁵ 'Enakaivo pwea ea kachi'ina pu'úmo
 majama pahinuna kaivo hariha ijara sea vaja
 majama hinuna. ³⁶ 'Ena'omo Harihijara veje ja
 sisea huni harura hara pahi'avajaho ja nimaa
 nimaa sisea huni harura hara pahiju. ³⁷ Na
 nihejujaho ja Eparahami oni amuhija. 'Enakaivo
 Nuni ira joni oja vaji panamu jihuna'e ja ura
 Na 'ani'iro 'ahiu'e sarivu. ³⁸ Na raka ka'ene
 Amo oni una'i kivuji 'waravu kaivo ja 'u'o joni
 omijara vejume ja kivaji veju 'iamana. ³⁹ 'Ejume
 pu Hu ijá 'wava Eparahamiho núni oma 'wavara.
 'Ejume Jesu ijá 'iama Ja Eparahami oni amuhija
 re'ipisa ja Eparahamira venujiru veja'a. ⁴⁰ Na
 ea ka'ene Godina'i nimaiji hena 'waravujina.
 'Ena'omo ja Na 'ani'irono sarivu. Eparahami
 ija'ina paveja'a. ⁴¹ Ja joni omijara raka ka'ene

venuji veju 'iamana. 'Ejume pu Hu ijá 'wava Nú Oma pa'ana pana kaivo núni Oma Godina 'wavara. ⁴² 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Godiho joni Oma re'ipisa ja Na oja miha'a. Na Godoni rena routa. Ijihuni maijaho Na Nuni oja pa'ene routa kaivo Godira ranamiume routa. ⁴³ Ja rakijihuna'e Nara raka ka'ene 'waravujaho pahejare? Ijihuni maijaho ja Nuni ira pahejura. ⁴⁴ Ja oma jona ka'ene Setani oni harihija. Ijihuni hahi ja ura oma jona kajara venuja'ina ve'iro 'ahiu. Nitama anejijino rene hu ea 'aniuna. 'Enakaivo hu 'unama nimaa nimaijaho niho'o pahihuna. Ijihuni maijaho nimaa nimaijaho huni oja vaja panamuna. 'Eju'ukame huni vaja ira'ati rarena jihuna'e hu ira'ataru 'waramuna. Ijihuni maijaho hu ira'asine 'ee ira'asine puni oma. ⁴⁵ Na nimaa nimaa 'waravu'ukame ijihuna'e ja Na panimaa roju. ⁴⁶ Ja ea irara iviamaa Nuni sisea 'wari'ena? Na nimaiji 'waravu kaivo ja irakijihuna'e Na panimaa rojo? ⁴⁷ Godoni eijija pu Godoni iraru hejura. Ja Godoni ira paheju jihuni maijaho ja Godoni ea pana 'iamana.

Jesu'o Eparahami Puni Vu'ijina

⁴⁸ 'Ejume Juapo eha vene Hu ijá 'wava Nú A Sameria ora 'wame 'ee 'avena sisea A ajimai'ina 'wavujaho nimaa'e 'wavure? 'wavara. ⁴⁹ Jesu eha vene ijá 'iama Na 'avena sisea pa'ajimi'ina kaivo Nara Amoni iha ta'arohu kaivo ja veju'e Na junimu. ⁵⁰ Na Nuni iha onuno pata'arosaravura kaivo Godira Nuni iha ta'arohe 'ee mina vena kimuna. ⁵¹ Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Nuni ira ike ija kisi 'unama huni vaji

rana'amajaho hu kwahuna pakahuna 'iamana. ⁵² 'Ejume Juapo ijá 'wava Nú nihejajaho A 'avena sisei ajimana. Eparahami kwavume 'ee poropetia 'u'o kwamasahara kaivo A ijá 'úmo Ea irara Nuni ira hene venujaho niho'o pakwa'ena 'úmu. ⁵³ 'Ú A Eparahami ka'ene natohwijaho 'ee poropetia ka'ene kwamasahajija asitahane? A ea rana rone avano? 'wavara. ⁵⁴ Jesura pu eha vene ijá 'iama Na Onuno Nuni pinana 'unama ahasiri'ipisa Nuni pinana maa pa'ana'e reja'a kaivo Nuni Omijara Nuni pinana 'unama ahasirimu. 'Eju'e ja ijá 'wavo Hu núni Godia 'wavu. ⁵⁵ Ja mai'o Hu paheji'ina kaivo Na Hu heji'ina. Nara ijá 'wara'ipisa Na Hu pahejura 'i'ipisa jara ira'ata vejaja'ina veju'u. 'Enakaivo Na Hu nihene 'ee Huni Irijaho vejura. ⁵⁶ Joni oma Eparahamiho Nuni veiji kahuni jihuna'e niho'o teamama paranana'omo hu kamarena teamamana 'iamana. ⁵⁷ 'Ejume Juapo Hu ijá 'wava A mai'o Oni juara mapoka (50) papa'arena kaivo 'ú A Eparahamiho nikamane? 'wavara. ⁵⁸ 'Ejume Jesu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Eparahamiho mai'o panaheji'ini Na ni ijí hijuta 'iavume ⁵⁹ pura muni 'eka 'ana'iro vejara kaivo Jesu Temiporu vaja kajino taname nesi paka'eme puni vaja kajino va 'e'une va'ana.

9

Jesura Nia Pa'ana Vejume Maranajina

¹ Hu asima ro va'i kavume ea pina oahoni tei vaji rene nia supama roajaho kamana. ² 'Ejume Huni tisaiporuepo apoma ijá 'wava Najuhi'ine

ea irahuni sisei rejume hu nia supavi'ina'e nahejare? 'Ú ea ikehunina ho emahwapunine? 'wavara. ³ 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Eakaho pane 'ee emahwaha 'u'o sisea pavejara kaivo Godira Huni haruriji ea kehuni vaji naja'irono avanana. ⁴ Nú Godia ka'ene ranamiume roujihuni kaukara iviamaa vea nituma namukeno vehuna. Ijihuni maijaho na'ia rouna'omo ea areri kaukaraa pavehuna. ⁵ 'Enakaivo Na iki mwe'i hijujihuna'e Na mwe'a kehuni hanaji'ina 'iamana. ⁶ Hu ijí 'waravume paarejume Hu mwe'aki chera píso'ika'i tanihu va'ume saina kaji 'ene ea kajaho nia 'ahi 'onahana. ⁷ 'E'ika'i ea kajaho ijá 'wama Va'e oni nia toa iha Sairoami soma 'wavume hu va'e

Noinsomarena nia marajume nirii'i kú'o 'unama roana. ⁸ 'Ejumakame ea ka'ene huni rori hijajija marako'a hu nia supavu'e hine jariravi'i hiju'e kavura'omo ijá 'wava 'Ú eakaho jarisaravi'i hinujina raka? 'wavara. ⁹ 'Ejume ea 'ahopo ijá 'wava Ijaho hurana 'iavara. 'Ejume vu ea 'ahopo ijá 'wava Hu pana kaivo areri hua'ina 'iavara. 'Enakaivo hu majama ijá 'iama Narana 'iamana. ¹⁰ 'Ejume pu hu ijá 'wava A ichá vejume oni nia jaraane? 'wavara. ¹¹ 'Ejume hu eha vene ijá 'iama Ea ka'ene Jesuna 'wavujara saine 'ene nuni nia 'ahi 'oni'ika'i ijá 'wima Va'e toa iha Sairoami soma 'wivume na va'e ijí sovume maraniana 'iamana. ¹² 'Ejume pu ijá 'wava Hu ichihune? 'wavara. Hu ijá 'iama Na puruva reniu 'iamana.

Parasiapo Iraki Rejume Maranaji Savajina

13 'Ejume pu ea ka'ene marako nia supavi'ina kajaho apene Parasi puni roara. 14 Ijaho Sapati vei Jesura ea mwe'i vejume huni nia jaraana. 15 Ijǎ Parasi kajipo kú'o ea ka'ene marako nia supavi'ina kajaho apovara. Hu ichá'ina vejume huni nia maranaji apovara. 'Ejume hu ijá 'iama Hu saini 'ene nuni nia tanihume na va'e toi somarejo nia niriuta 'iamana. 16 'Ejume ijihuna'e Parasi 'ahopo ijá 'wava Hu Sapati vea paakumu jihuna'e Godona parena roana 'wavara. 'Ejume vu ea 'ahopo ijá 'wava Ichá'ina ea sisea veji'ina aacha ija'ina venane? 'wamareja pu puruva reju-makame puni vaja kajino ahaavara. 17 'Ejume pu kú'o nia supavi'inijaho ijá 'wava Hu oni nia vejume maranaajaho a Hu írana ronane? 'wavume hu ijá 'iama Hu Poropetia rojuta 'iamana. 18 Jua ijǎ ea kaji nimarako nia supamana'e vejume maranajaho pu panimaa ronareja oahe'o om-ahe'o 'umenaara. 19 'Ejume pu ijǎ emahwaha aporama ijá 'iava 'Ú ike joni harihakaho nijaa nia supavi'ina nahejare? 'Enakaivo hu iviamaa ichá'ine nia nirio? 'iavara. 20 'Ejume emahwapo eha vene ijá 'iava Nú heju hu nuni harihakaho nijaa nia supavi'ina nahejara. 21 'Enakaivo hu iviamaa ichá'ina vene nia niriajaho nú pakama pahejara. Ea irara vejume huni nia ka'ene maranajaho nú pakavara. Hu emakinakúne apove ori 'waramama 'iavara. 22 Ija'ina emahwapo 'warava jihuni maijaho pu Jua juhama avajara. Ijihuni maijaho Juapo ika 'iava jihuna'e ea irara Keriso rone 'wara'amajaho hu Sinakoku tanu'urahe pavu'e aruhuna 'iava ji-

huna'e avajara. ²³ Ijihuni hahi emahwapo ijá 'iaava Hu emakinakúne apoma heha 'iavara. ²⁴ Ea ka'ene nia marako supavi'iniji pu kú'o ijá 'wava Iviamai Godi a venaume maranaa jihuna'e a Hu ta'aro'amana. Nú niheju ea kajaho sisea veji'inakúna 'wavara. ²⁵ 'Ejume hu eha vene pu ijá 'iama Hu sisea veji'ina ho pa'ajaho na pakama paheji'ina. 'Enakaivo na hena kavujaho na nii supamiana vo na niriu 'iamana. ²⁶ 'Ejume pu ijá 'wava Hu a iraka vetaane? Hu ichá'ina'e vejume oni nia jaraane? 'wavara. ²⁷ Hu eha vene ijá 'iama Na ja ni'waravuta kaivo ja pahejara. Rakijihuna'e na kú'o 'wara'ejo? Ja Huni tisaiporua rehuna ura renau raka? 'iamana. ²⁸ Pu hu ira sisea 'waramareja ijá 'wava A Huni tisaiporua kaivo nú Mosisi oni tisaiporua 'wavara. ²⁹ Godira Mosisi 'waramajaho Nú niheju. Ijí ea kajaho Hu ichihi rena roajaho nú pahejura 'wavara. ³⁰ Ea kajara eha vene ijá 'iama Ja ea kajaho ichí rene roana 'wivuji na hejajaho niho'o ani'ina'e reju'e heju. 'Enakaivo Hu nuni nia vejume jaraiana. ³¹ Nú niheju. Godi ea ka'ene sisea veji'inijipo 'waravujaho Hu pahenu kaivo ea ka'ene Godi juhavi'ina 'ee Hura ura renuja'ina'e vejujipo 'waravujaho Hu henu. ³² Nitama mwe'akara aneja renajine ei pini ike mwe'aki ea ka'ene nia supavi'ina nahenaji veje marahuna niho'o pa'amaa. ³³ Ike eakaho Godoni parena ro'ipisa Hu unenu pina areri paveja'a 'iamana. ³⁴ 'Ejume pu eha vene ijá 'wava A niho'o sisea vaji nahenana kaivo a nú najuho? 'wa'ikaivo hu ranavume samai va'ana.

'Avena Huni 'Unamiji Pahena Pakavujina

³⁵ Jesura henajaho pu ranavume hu samai va'ana'e henana'omo piunamarena ijá 'wama 'Ú a Emaa Puni Harihijaho nimaa rono? 'wamana. ³⁶ 'Ejume hu eha vene ijá 'wama Natohwe Hu ea irane? 'wariva henareje na Hu nimaa rojuma 'wamana. ³⁷ 'Ejume Jesu ijá 'wama A Ea kajaho nikamana'omo Hu iviamaa a hu'úmo 'wavi'i naminu 'wamana. ³⁸ Natohwe na nimaa nimaa roju 'wa'i kaivo hu oja mahana. ³⁹ Jesu ijá 'wama Na mwe'aki eha mi'i routa. Ijihuna'e ea nia supavi'ina nia nirihune 'ee nia nirii'ina veje nia supahuna 'wamana. ⁴⁰ 'Ejume Parasi 'aho'a ijí pu pu'úmo ahuma namijara'omo ijipo vu'a kaji henareja Hu ijá 'wava 'ú nú nia supavi'ina raka? 'wavara. ⁴¹ Jesu ijá 'iama Ja nia supavi'ina re'ipisa ja sisea pa'ana reja'a kaivo ja nia niri'ina 'wivujihuna'e joni sisea majaa navu 'iamana.

10

Sipia 'Ajohi'ina Mamaijihuni Haa

¹ Na nimaa nimaa 'waravu. Ea irara sipi epuni vwichi paaru'ikaivo ani ajima arihujaho hu areri nesa apeji'ina. ² 'Enakaivo ea ka'ene vwichi arume va'ujija pu sipi 'ajohi'ina. ³ 'Eju'ukame ea ka'ene vwicha 'ajohi'ina kajara vwicha tirasa'uju'e hu huni sipi ihi 'uriha 'umenau'e pu huni ira hene kavukivi'i hu aherame samaumai va'una. ⁴ 'Ejukivi'i hu huni sipia irechavu'e usevukivi'i hu urane va'uju'e huni sipia huni ira hene 'ararihaura. ⁵ Pu niho'o ea ani'ina puni túna'a pa'ararihie va'ura kaivo

pu juhama juhaha va'ura. Ijihuni maijaho pu ea 'ani'inijihipuni ira paheju jihuna'e avajura 'iamana. ⁶ Jesura haa ikaho 'waramana kaivo Hu raka ka'ene 'waramajaho pu pahejara.

Jesuho Sipia 'Ajohi'ina Mamaa

⁷ 'Ejumakame Jesu kú'o 'waramarena ijá 'iama Na nimaa nimaa 'waravu Na sipia epuni vwicha. ⁸ Ea maho'o ka'ene nimiraku roajija nesa apeji'ini jihuna'e sipi puni ira pahejura. ⁹ Na vwicha'omo ea irara roe Nuni vaji aru'amajaho Na hu ni'ajahuna. 'Ejakame hu roe arume 'ee va 'e'uji'i 'iruma piunihuna. ¹⁰ Ea nesa apeji'inijara roujaho hu nesa ape'i roe 'ee ea 'anie kwamasahe karokaha vehunijiru roana kaivo Na iviamaa roujaho majama hihuna apena routa. Ea niho'o nimaa nimaa majama hina vahuna areri rena paranihuna. ¹¹ Na niho'o sipi 'ajohi'ina mamaa. Sipia 'ajohi'ina mai huni oja sipia kajihi mihuji-huna'e ijí sipia kajihipuni jihuna'e Hu kwa'ena. ¹² Ea hu eha apehunijiru vwihaji'i kaukara venu-jaho hu sipia pa'ajohi'ina'e 'ee hu sipia anesura pana. 'Ena'omo 'ua neapo roajivu'e kimujaho hu aseha va'ika'i sipia irechamiu'e 'ua kajipo sipia kajija mwatumi'u'e juhaha ani ani va'ajivura. ¹³ Ea eha apehunijiru vwihaji'i kaukara venu-jihuna'e hu sipia puni oja hami pavwihanuna kaivo aseha va'una. ¹⁴ Na sipia 'ajohi'ina mamaa 'ee Na Nuni sipia hena kivu'e pu Na hena kivura. ¹⁵ Areri Amora Na hena kimuja'ina'e Na Amo hena kavura'omo Na sipia punijihuna'e kwahuna. ¹⁶ 'Ee Nuni sipia 'aho'a ka'ene iki mai'o pahijujaho 'u'o Na aherama roakame pu

Nuni ira hehuna. 'Ejakame pu ahuma hije sipia 'ajohi'ina kwinu rehuna. ¹⁷ Na Nuni haha ranave pa'arejakavi'i kú'o 'unama apehuni jihuna'e Amo Na oja mihu. ¹⁸ Ei pini Na apenie va'a 'anihuna pana kaivo Na Nuni ura ijino pu mihakame pu 'anihuna. Nuni harura areri namuna'omo Na pu mihe 'anihuna kaivo Nuni harura areri namujihuna'e Na kú'o 'unama apehuna. Ike vu'akaho Amouna'i apejuta 'iamana. ¹⁹ Ijí Huni vu'a kaji henareja Juapuni vaja kú'o ahaamana. ²⁰ Ea mapoka pu ijá 'wava Hu 'avena sisei ajivukame nanamu. Rakijihuna'e ja Huni vu'a hejo? 'wavara. ²¹ 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Ea ka'ene 'avena sisei ajima'inijija vu'a ija'ina areria pa'waruvura. 'Ú ea ka'ene 'avena sisei ajima'inijija ea ka'ene nia supama'inijija areria venau'e maraniure? 'wavara.

Jesu Pataarohajina

²² Ijí vea kajaho Jerusaremi sosi vea renana. ²³ 'Ene atuatahuni vea re'eme Jesuho Temiporu ka'ene Saramani oni 'urotiji 'urahonana. ²⁴ 'E'eme Juapo roe outihe nami'i kaivo ijá 'wava A vea icharo nú pisimúe A rane pa'úmo? 'Ú A Keriso re'amajaho nahama samai 'waruma 'wavara. ²⁵ 'Ejume Jesu eha vene pu ijá 'iama Na ja ni'waravuta kaivo ja niho'o panimaa roju. Uneunechaka Nara Nuni Omijihuni iha toi vejujipuhipo Na Ea iraho najahu. ²⁶ 'Enakaivo ja panimaa rojujihuni maijaho ja Nuni sipi pa'ajihuna'e avaju. ²⁷ Nuni sipia Nuni ira hejura. 'Eju'e Na pu heju'e pu Nuni túna'i 'ararihie ojura. ²⁸ Na pu majama hihuna vajihu jihuna'ee pu

papa'arehuna. 'Ee pu Nuni ija tahi hijujihuna'e ea 'ahopo 'etujihuna areria pana. ²⁹ Ijihuni maijaho Amora pu Na vajiha jihuna. Hu niho'o harura rukina'omo ea pina Hu niho'o paasimana. Ea ka'ene Amoni ija tahi hijujijahija niho'o ei pini areri pa'etujahuna. ³⁰⁻³¹ Na Amo'i nikwinuna 'iavume Juapo muni 'eke kú'o Hu 'ana'i vejara. ³² Jesu eha vena ijá 'iama Amouna'i uneunecha mapoka mavarasa'i rena roume Na najahuta kaivo uné rakijihuna'e ja Na muni 'ani'iro vejo? 'iamana. ³³ 'Ejume Juapo eha vena ijá 'wava Nú A uneunecha mamai ka'ene venajihuna'e nú muni 'ana'i vehuna pana kaivo A emaa kaivo A Godi 'úmujihuna'e avaju 'wavara. ³⁴ Jesu eha vena ijá 'iama Joni tamana vaji ika'ina vejara Na ja godia 'iavute? 'iamana. ³⁵ Hu pu godia 'ia'amajaho Godi oni Ira pununa'i rena roajihuna'e Godi oni Ira areri paruarahuna. ³⁶ Ja Ea ka'ene Amora iji pijaharena ranavume iki mwe'i roaji 'ijaha avajo? Ijihuni maijaho Na Godoni Hariha 'iavu jihuna'e avajo? ³⁷ Na Nuni Omijihuni kaukara paveja ki'avajaho ja Na panimaa ro'avara. ³⁸ 'Enakaivo Na Huni kaukara veja ki'avajaho ja Na panimaa ro'avajaho nijina kaivo kaukara mapoka ka'ene Na vejujaho hene kimareje nimaa ro'avara. 'Enareje Amoho Nuni vajine Na Amo oni vajijaho hena kiha 'iamana. ³⁹ 'Ejume ijihuni hahi pu kú'o apene 'ana'iro vejara. 'Enakaivo pu Hu ape'i vejumakivi'i puni vaja kaji naminu va'o asitaha va'ume niho'o pakame paape'eme 'e va'ana. ⁴⁰ 'E'ikaivo kú'o va'e Jotani toa ona kara'i ruha ka'ene Jonira ea maraku toi samaajino va'e hinana. ⁴¹ 'E'eme

ea mapoka Huni roara. 'Eji'i ijá 'wava Joni uneunecha ani'ina ika'ina pavenana kaivo Jonira Ea kake rona 'warumajaho nimaa nimaa 'úmana 'wavara. ⁴² 'Ene ea mapokaka ijí hijajija nimaa rojara.

11

Rasarasira Kwamajina

¹ Ea pina huni iha Rasarasi hu Petani ora atami 'unamana. Ijaho Meri'o Mata'o puni ara. ² Ijaho Meri ka'ene Jesuni mumora senisi 'onahe huni húmata sapasi 'umaha jihuni ma'ina Rasarasi atami 'unamana. ³ 'Ejume pu ea pina ranavume va'e Hu ijá 'wama Natohwakera Hena! Oni napura ka'ene A oja mahi'inijaho atami 'unamu 'wamana. ⁴ 'Ejume Jesuho ijí henarena Hu ijá 'iama Hu ma atami 'unamuna'omo hu pakwahuna kaivo ijaho Godi ta'arohe avanu. Ijara reje ea mapoka Godoni Hariha ta'arohuna 'iamana. ⁵ Jesu Mataho 'ee pokaha 'ee Rasarasi ijá oja mihana. ⁶ Hu ijí Rasarasi atami 'unama kaji henarena Hu ijí kwaa ka'ene Hu hina kaji na'ia no'o huri hinana. ⁷ 'Enarena Huni tisaiporu ijá 'iama Roe kú'o 'uname Jutia va'a 'iamana. ⁸ 'Ejume Huni tisaiporuipo ijá 'wava Najuhi'ine ahu'ukakaru Juapo A muni 'ana'iro saravara. 'Enavo 'ú A kú'o 'uname ijí va'i 'úmo? 'wavara. ⁹ 'Ejume Jesu eha vena ijá 'iama 'Ú veiri'a vea oma iropu ropu no'ona raka? Ea hu veiri'i 'urahonujaho hanajukame mumora papituma 'ohuna. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni irijara

hanavukame hu papituma 'onuna. ¹⁰ 'Enakaivo hu na'ii vea

Noinnutuma na'eje va'ipisa mumora pitumareje 'oja'a. Ijihuni maijaho irijaho huni vaja pa'ana. ¹¹ 'Ejume Hu ijá 'waravume parajume Hu pu ijá 'iama Na iviamai va'areje Nuni napura Rasarasiho nenuna'omo sae 'urihuna 'iamana. ¹² 'Ejume Huni tisaiporu ijá 'wava Natohwe hu mane'amajaho hu mara'ena 'wavara. ¹³ Jesuho hu kwamaji rona 'waramana kaivo Huni tisaiporu vwihajaho hu manenu rojara. ¹⁴ 'Ejumakame Jesuho pu samaumai nahama 'warama ijá 'iama Rasarasiho nikwamana. ¹⁵ Na ijí pah'eme hu kwamajaho Na jonijihuna'e niho'o teamanimu. Ijihuni maijaho Nara veje marajakame ja Na nimaa rohuni jihuna'e avajuta. 'Enakúne iviamaa 'urije ijí huni va'ajiva 'iamana. ¹⁶ Tomasi ka'ene Titimasina 'wavujara tisaiporu 'aho'a ijá 'iama Roe va'ajime Hu Hu'úmo kwamasaha 'iamana.

Jesuho 'Urihunijine 'Ee Majama Hihunijina

¹⁷ 'E'ejume Jesuho ijí va 'e'unajaho Rasirasi kwavume na'ia no'ona no'o ijá muna ari vaji ranavara'e henana. ¹⁸ Petaniho Jerusaremi rorina kaivo kwaa jora pana. ¹⁹ 'Ena'omo puni ma'ini kwamajihuna'e Jua mapoka roe Meri'o Mata'o chora kivara. ²⁰ 'E'eme Mataho Jesura rouma henarena hu va'e 'unamutoi piunamana. 'Enakaivo Meriho ijí sei hinana. ²¹ 'E'eme Mataho Jesu piuname ijá 'wama Natohwe A iki hi'ipisa nuni ma'ina pakwava'a. ²² 'Enakaivo na niheju. Iviamai hu nikwamana kaivo A

raka Godi jarima 'waramajaho Godi A vajahuna 'wamana. ²³ 'Ejume Jesura hu ijá 'wama Oni ma'ina kú'o 'uri'ena 'wamana. ²⁴ 'Ejume Mata ijá 'wama Na niheju. Vea túchamaa ka'ene ea mapoka kú'o 'uri'avari vea kajino hu 'urihuna 'wamana. ²⁵ 'Ejume Jesu ijá 'wama Na ea ka'ene kwamasahi'ina vena'e kú'o 'urihunijina 'ee Na majama hihunijina. 'Ena'omo ea irara Na nimaa ronujaho hu kwahuna vo majama hihuna. ²⁶ 'Enakaivo ea ka'ene Na nimaa roji'i hijujaho pu pakwamasahuna. 'Ú a ijaho nimaa rono? 'wamana. ²⁷ 'Ejume hu ijá 'wama I'a Natohwe na niho'o nimaa nimaa roju. A Keriso Godoni Hariha'omo A iki mwe'i roana 'wamana.

Jesura Niramajina

²⁸ 'E'eme hu ijí 'wamarena 'urine va'e pokaha Meri 'umenana. 'Ene hemi ijá 'wama Najuhu'ini roana. 'Enare'e Hu aa'e aporimu 'wamana. ²⁹ 'Ejume hu ijí henarena marako 'urine Huni va'ana. ³⁰ Jesuho mai'o pa'urine ara va'i kaivo ijí ruha ka'ene Matara piunama kaji hinana. ³¹ 'E'eme Jua ka'ene ijí Meri'i pu'úmo chora hija kajija ka'eme Meri 'urina va'uma kamareja pu vwihajajaho hu muna ari va'e nira'i 'ahau va'u ro'i kaivo pu 'urine huni túna'i 'arariha va'ara. ³² 'E'eme Meriho va'e ruha ka'ene Jesura hinaji va'ana. 'Ene hu Jesu kamarena Huni una'i nitupari samana. 'E'ika'i hu ijá 'wama Natohwe A iki hi'ipisa nuni ma'ina pakwava'a 'wamana. ³³ 'E'ikaivo hu niravume Jua 'aho'a ka'ene pu pu'úmo roajivajija 'u'o niramaruvara. 'Ejumakamarena Hu niho'o oja

tura'i 'ahae 'ee oja henana. ³⁴ 'Ejumakame Hu ijá 'iama Ja hu ichihi ranavare 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Natohwe roe kama 'wavume ³⁵ Jesu niramana. ³⁶ 'Ejumakame Juapo ijá 'wava Kaha! Hu niho'o oja maha paraji'ina 'wavara. ³⁷ 'Enakaivo ea 'ahopo ijá 'wava Hura ea ka'ene nia supavi'inijaho vejume maranana 'omo Hu ea ike 'u'o veje pakwava'a raka? 'wavara.

Rasarasiho Vejume 'Urinajina

³⁸ 'Ejume Jesuho vu kú'o oja tura'i 'aha'eme ijí muna ara kaji roana. 'Enarena ijí muna ara kajaho muni tanuma namana. ³⁹ Jesura ijá 'iama Ijí muna kajaho apene ruvaha 'iamana. 'E'eme Mataho ea ka'ene kwamajihuni ma'ina'omo hu ijá 'wama Natohwe iviamai hu niamu'umu. Ijihuni maijaho hu na'ia no'ona no'ona ijá namana 'wamana. ⁴⁰ Jesu ijá 'wama 'Ú a nima rojakame Godoni haruriji kahunijaho Na pa'waravuta raka? 'wamana. ⁴¹ 'Ejume pu muna tahuma apene ani ruva'eme Jesu Huni nia ichutoi niri'i siporua 'oji'i ijá 'wama Amo A Nuni ira henujihuna'e Na teamani 'wavu 'wamana. ⁴² 'Ena'omo Na niheju A na'ia mapoka Nuni ira henuna. 'Enakaivo Na ike 'waravu jihuni maijaho ea mapoka ka'ene ike nuni rori namijukipo henareje A Na ranamiume rouji pu nima rohuni jihuna'e 'waravu 'wamana. ⁴³ Hu ijá 'warama are'i kaivo ira ajira ijá 'umena Rasarasi 'e'una roa! 'umenana. ⁴⁴ 'Ejume ea ka'ene kwama kajaho ro 'e'unana. Jesu ijá 'iama Huni mumora

ija 'ee ateha ka'ene tahuhahajaho 'ee huni ni-
uri ateha ka'ene ranama vejaji'i sio'eje va'ama
'iamana.

Jesu 'Ana'i Heme Kosarame Ojajina
(*Matiu 26:1-5; Maka 14:1-2; Ruku 22:1-2*)

⁴⁵ Jua mapoka ka'ene roe Meri pu'úmo chora
hija kajipo Hura rakaka vena kaji kamareja
nimaa rojara. ⁴⁶ 'Enakaivo ea 'aho'a va'e
Parasi ijihija Jesura raka ka'ene venaji 'waravara.
⁴⁷ 'Ejume pirisiti mama'ina 'ee Parasia 'ee
kanisorua ijipo ahuma ijá 'wava Nú ichá ve'eja?
Eakaho hine aacha mapoka ea areri paveju-
jaho venu. ⁴⁸ Nú maka'eje Hu hine ijí vena
apene va'amajaho pu ea maho'o nimaa rojakame
Romu opo roareje núni ara kwaa ape'eja 'wavara.
⁴⁹ 'Enakaivo juara kajaho Kaiapasi pirisiti nato-
hwa pina'omo ijara ijá 'iama Ja unenu'u pina pa-
hena pakavi'ina. ⁵⁰ 'Ene ja niho'o ika'ina pavwi-
haju. Ei pini nú eaka mapokakehi ni'ajúhareje
kwa'ipisa ijara núnuna'i maaaa reja'a. 'Ejakame
nú ea mapoka areri papa'arehuna 'iamana.
⁵¹ Hu ijaho huni vwiha ijiru pa'waramana. Iji-
huni maijaho hu juara kajaho pirisiti Natohwi
jihuna'e poropetia puni iri Jesura ea ka'ene
mapokijihí puna'e túna'i kwahuniji rona na-
hama 'waramana. ⁵² Hu Jua punijiru pakwa'ena
kaivo kwaaka mapokaki Godoni eaka hinojujija
Hu veje pu ni'aha kwinu kachi'ina kwinu re-
huna. ⁵³ Ijí vea kaji rene pu Hu 'ana'irono
'wame amairiaravara. ⁵⁴ Ijihuna'e Jesuho Jua
puni vaja samaumaa pa'urahonana. 'E'ikaivo

Hu va'e nechi'i ara iha Ipiremi ijino Huni tisaiporu pu'úmo hinana. ⁵⁵ Vea ka'ene Jua puni Pasova nitu'u rejume kame puni ea mapoka'e ara are'ika'i va'e Jerusaremi Pasova ijihuna'e puni haha amairiaravara. ⁵⁶ 'Enareja pu Jesu samapene oji'i Temiporu vaji namiji'i opuipo aposarame ijá 'wava 'Ú ja ichá vwihajo? Hu ike ahaja ijuri veakaho ro'ena ho paro'ene? 'wavara. ⁵⁷ Pirisiti mama'ina 'ee Parasi ijihni pu'úmo ijá 'iava Ja ea 'ahopo Hu ka'eje hi'amajaho 'waruve nú Hu apeja 'iavara.

12

Jesu Peteni Senisi 'Onahajina (Matiu 26:6-13; Maka 14:3-9)

¹ Jesuho Pasova rehuna na'ia iropune kwino na'eme Petani roana. Ijaho Rasarasi ka'ene Jesura vejume kú'o 'urinajaho ijí hinuna. ² 'Ejume pu Huni 'iruma i'í vejara. 'E'eme Mataho 'iruma 'e'eju'e Rasarasiho Hu hu'úmo 'aijua ka'ene 'iruma ihunijino asuma hijara. ³ Merira senisia ka'ene iha Natia huni ahija monia natozwi 'imejara kaivo niho'o mavarasa'ina 'omo apene usee Jesuni mumora 'ahi 'ona'i kaivo huni húmata sapasa kajino mumora 'ukunahana. 'Ejumakame senisia amua kajara sea vaja rarenana. ⁴ Huni tisaiporu pina Jutasi Isikariati ka'ene túna'i Hu nahamahunijara ijá 'iama ⁵ Rakijihuna'e senisia kajaho paapena va'e moni natohta (K300) 'imene ea ka'ene uneunecha pa'ajihija'e ni'ajihe vajihunijaho avajo? 'iamana. ⁶ 'Enakaivo

hu ija'ina 'warama jihuni maijaho hu ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vwihanie 'warahuna pana kaivo hu nesa rukina 'ee hu moni panika 'ajohe 'ee monia ka'ene ijí savujaho hu nesi 'ekuna. ⁷ 'Ejume Jesu ijá 'wama Makama! Nara kwave ranamihuni jihuna'e Nuni haha amairiithe avanukúne. ⁸ Ea ka'ene uneunecha pa'ajija na'ia mapoka ja pu'úmo hijura kaivo Na na'ia mapoka pahihuna 'wamana.

Rasarasi 'Ana'irono Hemi Kosaravajina

⁹ Jesu ijí hinaji pu henareja Jua ea mapoka roara. Huhusu pana kaivo Rasarasi ka'ene kwavume Hura vejume 'urina kaji ka'i 'ahiume roara. ¹⁰ 'Ejume ea ka'ene Jua puni pirisitia mama'inijipo ura Rasarasi 'u'o 'anae kwa'amarono 'wame amairiaravara. ¹¹ Ijihuni maijaho hu 'urina kaji henareja Jua mapoka Jesu nimaa rojumakame ijihuna'e 'ana'i 'ahiara.

Niho'o Temaraji'i Jerusaremi Vaji Roe Arumajina

(Matiu 21:1-11; Maka 11:1-11; Ruku 19:28-40)

¹² Ijihuni sú'u ea mapoka ka'ene ahaja ijume va'ajipo Jesura Jerusaremi rohunjaho hejara. ¹³ 'Ejume pu ea mapoka haraja'a 'eke ninukujaha piuna'i vai'i ijá 'umeja Hosana! Kinia ka'ene Natohwi jihuni iha 'ahi roujaho merajahu! 'umejara.

¹⁴ Jesu tonikia 'u'ua piuname ijihuni toi ajime hinana. Nitama Godoni irijaho ika'ina 'warama ijá 'iama

15 Saiani 'apahije ja pajuha kaivo Heha! Joni
Kinia iviamai tonikia 'u'ua 'ahi asuma hine
rou 'wamana.

16 Huni tisaiporu ikaho maraku'a pahejara
kaivo Jesura kwamarena 'urina va'eme iji'a
túna'i pu vwi hajara. Ijé uneunecha ka'ene
pura Hununa'i vejara 'ee Godi oni ira vaji
marako Hua'e rone nahama 'waramajaho iji'a
pu vwi hajara. 17 'E'eme ea mapoka vea ka'ene
Hura Rasarasi muna ari vaji na'eme 'umejume
'urijume ea mapoka kajipo kavara'omo ijé rone
'waravara. 18 Hu Huni aacha ike najahume heja-
jihuna ea mapoka va'e Hu piunavara. 19 'Enareja
Parasiapo iji 'wamapene oji'i ijá 'wava Ijaho ja
nikavo nú unenu'u pina areria pave'uju'e ea
mapoka Huni túna'i va ranavara 'wavara.

Kurikia 'Ahopo Jesu Savajina

20 Kuriki ora ea 'aho'a ahaja ija kajino Godi
ta'arohara. 21 'Enareja pu roe Piripuhu Petasaita
ora'omo Karari vaji pu aneja vene apoma ijá
'wava Nú ura Jesu ka'i 'ahúu 'wavara. 22 'Ejume
Piripu roe Enituru 'waravume pu no'o va'e Je-
suhu 'waravara. 23 'Ejume Jesu eha vene pu ijá
'iama Emaa Puni Harihi jihuni pinana 'urihuni
vea niroana. 24 Na nimaa nimai ja 'waravu.
'Witia 'ina mwe'i vaji pa'o'eje na'avajaho man-
avu kaivo mwe'i vaji 'onavajaho 'ina mapoka
rehuna. 25 Ea irara huni hiiji oja ma'amajaho hu
ranave pa'arehuna kaivo ea irara huni hia ka'ene
mwe'i hinuji se'amajaho hu 'ajoha va'e majama
hahuna. 26 Ea irara Nuni kaukara ve'amajaho
maka'eje Na 'ararihi'amana. 'E'irakúne kwaa

ka'ene Nara hi'ujino hu 'u'o hi'amana. Ea irara Nuni kaukara ve'amajaho Amora huni iha 'unama 'urihuna.

Jesura Kwahuniji Rona 'Waramajina

²⁷ Iviamai Nuni oja tura'i 'ahiu. Na ichá 'wara'ejo? Amo vea iviamai roujaho ni'ajihe 'ajohia Na paare'uta kaivo ike vea ka'ene rou kehuni maijihuna'e Na routa. ²⁸ Amo veje Oni iha huni pinana 'urinama. Ijihuna'e ira kahi akúpa 'ahi rena roa ijá 'wama Na Nuni iha huni pinana veju'e 'urinuna'omo Na kú'o veje 'urihuna 'wamana. ²⁹ Ea mapoka ka'ene ijá namijajipo hejajaho akúpi 'onuja renana. 'Ejume ea 'ahopo 'wavajaho Godoni 'ona oji'ini Hu 'waramu 'wavara. ³⁰ 'Ejume Jesu eha vene ijá 'iama Ijí ira kajaho Nunijihuna'e pa'waramu kaivo jonijihuna'e 'waramana. ³¹ Iviamaa kaho vea ka'ene mwe'a kehuni 'otua vehuni vei nirenu. Iviamai mwe'a kehuni natohwijaho pi'onahuna vei renu. ³² Vea ka'ene ea Na apenie ichutoi ahasirimi'avajino Na ea mapoka aherame Nuni rohuna 'iamana. ³³ Hu ijí 'warama jihuni maijaho 'unama ka'ene Hura kwahuniji rona 'waramana. ³⁴ 'Ejume ea mapoka kajipo eha vene ijá 'wava Nú hejajaho Godoni ira ijá 'warumane Keriso majama hihuna 'úmana kaivo A ichá'ina 'warumo? Emaa Puni Hariha apena ichutoi ahasirihuna 'úmo? 'Ú ike Emaa Puni Harihijaho irane? 'wavara. ³⁵ 'Ejume Jesu pu ijá 'iama Hanaji'inijaho ja pu'úmo 'aha josua pahihuna. Iviamai hananukino 'urahe o'avara. 'E'irakúne nututijaho ja areri pana'irati'amana.

Ijihuna'e ea irara nutuvi'ini 'urahonujaho hura 'unama ka'ene ichá vahunijaho puruva renu. ³⁶ Hanaji'ina iki hinukúne nimaa ronareje ja Hanaji'ina kajihuni harihija reha. 'Ene Jesuho uneunechakija 'waramarena Hu va'e tanumana.

Emapo Panimai Rojajina

³⁷ Hu niho'o aacha mapoka mapoka puni una'i najahana kaivo pu panimaa rojura. ³⁸ Ijihuni maijaho poropeti Aisea nitama 'waramajara roe nimaa'e re'amarono ijá 'iama

Natohwe ea irahipo núra vu'a ka'ene 'waravajaho nimaa rojare? A ea irahija'e Natohwi jihuni harura najahane? 'iamana.

Noin ³⁹ Pu niho'o panimaa rojajihuni maijaho Aisea kú'o ika'ina 'iama jihuna'e panimaa rojara.

⁴⁰ Hu puni nia supamahana 'ee Hu puni oja vejume kisima'ura'e renana. Vejuro'i pu puni niiji kime 'ee puni ojijino vwihane nimaa roje Nara veje maranihuni jihuna'e avajuta 'iamana.

Noin ⁴¹ Aisea nitama ijí 'warama jihuni maijaho hu Huni pinanijaho nihena jihuna'e hu ijí rona 'waramana. ⁴² 'Enakaivo ea mapoka ka'ene ea 'ajoha'ina mama'ina pu Hu nimaa rojara kaivo pu Parasi juhamareja pu panahama 'wavara. Pu panahama 'warava jihuni maijaho Sinakoku vaji roturihuni jihuna'e avajara. ⁴³ Pu niho'o emaapo ta'arorahuniji oja vwihajujaho teamanamuna kaivo Godira pu ta'arora hunijaho pavwihajura.

Jesuni Irijara Eha Mihuna

⁴⁴ 'Ejume Jesu ajira ijá 'iama Ea irara Na nimaa roniujaho hu Nanaru pana kaivo Godi ka'ene Na ranamiume rouji 'u'o nimaa ronuu. ⁴⁵ Ea irara Na kimujaho hu Godi ka'ene Na ranamiume rouji kamu. ⁴⁶ Na mwe'a kehuni hanaji'ina rena routa. 'Ena'omo ea irara Na nimaa ronujaho hu nutuvi'ina pahinuna. ⁴⁷ Ea irara Nara 'waravujaho he'ika'i panimaa ro'amajaho Na iviamaa hu 'otua pavetihuna. Ijihuni maijaho Na mwe'akino 'otua ve'i rohuna pana kaivo mwe'ake ni'aja'i routa. ⁴⁸ Ea irara Nara 'waravuji pata'arorihe 'ee Nuni Ira pahenihujaho ijara hu namahe 'otua vetihuna. Ike raka ka'ene Nara 'waravukipo vea túna'i 'otua vetihuna. ⁴⁹ Na Nuni vwihaijaho ja pa'waravu kaivo Nara raka ka'ene 'waravukaho Amo ka'ene ranamiume Na roujara raka ka'ene 'wara'urono 'warimaji 'waravu. ⁵⁰ Na niheju. Hura raka ka'ene 'waramajara veje majama hihuna. Nara raka ka'ene 'waravujaho Amora Na 'warima ja'ina'e 'waravu 'iamana.

13

Jesura Huni Tisaiporua Mumora Somahajina

¹ Pasova vea mai'o paape'eme Jesu henajaho Huni vea ka'ene kú'o Omahoni va'ika'i mwe'ake arehunijaho niroe apenana. 'Ena'omo Hu Huni ea Humaa ka'ene mwe'i hijuji oja miha apene va'u va'o va'e 'urí 'e'unana. ² Pu hine 'iruma i'eme 'avena siseijara Jutasi Isikariatihó Saimani oni harihi jihuni oja vaji Hu nahama 'warahuni vwihá niranamana. ³ Amoho uneunecha mapoka Huni ija 'ahi irechame 'ee Hu Godi oni rena

roana'omo Hu kú'o 'unama Godi oni vahunijaho nihena kamana. ⁴ 'Iruma i parane 'urine Huni ateha jahe'ika'i taverui 'ahi iramana. ⁵ 'Enarena Hu toa tevua vaji usearena Huni tisaiporu puni mumora somahi'i taverua ka'ene Hura 'ahi iramajino sirua 'umahana. ⁶ 'Enarena Hu Saimani Pita oni roume Pitara ijá 'wama 'Ú Natohwe A nuni mumora somi'ena? 'wamana. ⁷ 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama Nara veju kehuni maijaho a iviamaa pahenu. 'Ena'omo a túna'i hena kahuna 'wamana. ⁸ Pita ijá 'wama A niho'o nuni mumora pasomihuna 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene hu ijá 'wama Na oni mumora pasoma'ujaho a Nuni pwina pana 'wamana. ⁹ 'Ejume Saimani Pitara ijá 'wama Natohwe nuni mumoraru pana kaivo nuni ija 'u'o somihe 'ee húmata somi'amana 'wamana. ¹⁰ 'Ejume Jesu hu ijá 'wama Ea ka'ene toa nirúhi'inijija kú'o toa parúhura kaivo mumoraru sovura. 'Enakaivo ja chiha pa'ana kaivo ja ea maho'o ija'ina pana. ¹¹ Ea ka'ene Hu nahamahunijaho Hu nihenana. Ijihuna'e Hu ijá 'iama Joni vaja kaji ea kwinu'wi chiha rukina 'iamana. ¹² Hu puni mumora somahume pa'arejume Hu Huni ateha apúsame va'e 'aiju 'ahi kú'o asuma hiji'i Hu ijá 'iama 'Ú Nara raka ka'ene vetiujaho ja nihena kavo? ¹³ Jara Na natohwa 'wime 'ee Najuhi'ina 'wivujaho ja nimaa 'waravu Na ija'ina. ¹⁴ Na joni Najahi'ine 'ee Natohwa. 'Ena'omo Na ja mumora somahuta. 'Enakúne ja 'u'o napuhu jopuni mumora soma'avara. ¹⁵ Jara ija'ina ve'avarono Na ja najaha avajuta. 'Enakúne ja 'u'o Nara vejuja'ina

ve'avara. ¹⁶ Na nimaa nimai ja 'waravujaho pwea huni Natohwiji'i areri pana. 'Ena'omo ea ka'ene ranavu'e roujaho ea ka'ene hua'e ranavume roajaho paasimuna. ¹⁷ Ja uneka kehi hena kime ve'avajaho ja teamanahuna. ¹⁸ Na ja eaka mapokakaho parona 'waravu kaivo Nara iji pijihujaho Na nihena kivu. 'Enakaivo Godoni ira vaji ika'ina ka'ene 'waramajara roe nimaa renu. Ea ka'ene puretia Nuna'e inujara huni ateja taja-hene Na ninamiana.

¹⁹ Ike Na iviamaa 'waravukaho mai'o pareji'ina. 'Enakúne ijara reja ka'avajaho Na Hurana ronareje nimaa ro'avara. ²⁰ Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara ea ka'ene Nara irechamiuji 'eka'amajaho hu areri Na apenihu 'ee ea irara Naa'e apeni'amajaho hu Godi ka'ene Na ranamiume rouji apenu 'iamana.

*Jesura Hua Nahamahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:20-25; Maka 14:17-21; Ruku 22:21-23)*

²¹ Jesu ijí 'waramajino Hu oja tura'i 'ahaume Hu ijá 'iama Na nimaa nimai ja 'waravu. Ja ei pini Na nahamihuna 'iamana. ²² 'Ejume Huni tisaiporua aneja vene kakaravi'i ijá 'wava Hu irá rone 'warumo? 'wavara. ²³ Huni tisaiporua kwinu Jesura oja mahi'ina'omo hu Huni haha 'ahi mena hinana. ²⁴ 'E'eme Saimani Pita ea kaji iji 'warama ijá 'wama Hu ea irá rona 'warumukúne a maapoma hena 'wamana. ²⁵ 'Ejumakame ea ka'ene Jesuni 'ahi mina hina kajara irana va'e Jesu apoma ijá 'wama Natohwe ijaho ea irarane? 'wamana. ²⁶ 'Ejume Jesu

eha vene ijá 'iama Ea ka'ene Nara puretia tuamareje apúsame mahunijina. Hu puretia kajaho tuame apúsame apene Jutasi Isikariati Saimani oni hariha mahana. ²⁷ Hu puretia ape i'eme Setani hu ajimana. 'Ejume ijihuna'e Jesura ijá 'wama A raka ve'i 'aha'amajaho mamako vena 'wamana. ²⁸ Ea ka'ene 'iruma ijuri 'aijua rori asuma hijajija Hu rakijihuna'e hu 'waramajaho pu puruva retiana. ²⁹ Pu ea 'ahopo vwihajajaho Jutasira moni panika 'ajohu jihuna'e pura ahaja i'i vejajihuna'e 'iruma 'ime'amarono 'waramu rojara. 'Ee ea ka'ene uneunecha pa'ajihi vaji-huna'e 'ime'amarono 'waramu rojara. ³⁰ 'E'eme hu puretia kajaho ape inarena na'imaa na'eme ni'aha kwinu samai va 'e'unana.

Varapa Maiu'inijina

³¹ Hu ma'ahi va 'e'u'eme Jesu ijá 'iama Iviamai Emaa Puni Harihijihuni pinana 'uri'eje Godoni pinana Huni vaji 'urinu. ³² Godoni pinana Huni vaji 'uri'amajaho Godira Jesuni pinana 'u'o veje Huni vaji 'urihuna. 'Eje ni'aha kwino Jesura Godi oni pinana 'unama 'urihuna. ³³ Sesahu Nune Na ja pu'úmo ma'uako hinareje va'e ja Na pakima sarihuna. Nara Jua 'waravu ja'ina Na ja 'u'o 'waravu. Nara va'ukaho ja pavuhuna. ³⁴ Na tamana maiu'ina 'u'o ja mihu. Oja ma'ara'avara! Nara ja oja mihuja'ina'e ja 'u'o oja ma'ara'avara. ³⁵ 'Ejakamareje ea mapoka hena ki'avajaho ja Nuni tisaiporua 'wahuna. Ja ojono oja ma'arava jihuna'e ea mapoka hene ki'avajaho ja Nuni tisaiporua 'wahuna 'iamana.

*Jesu Pitara Hemahuniji Rona 'Waramajina
(Matiu 26:31-35; Maka 14:27-31; Ruku 22:31-34)*

³⁶ Saimani Pitara Hu ijá 'wama Natohwe A ichihi va'o? 'wamana. 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Na va'u kajaho a iviamaa pavuhuna kaivo túna'i a ijí vuhuna 'wamana. ³⁷ 'Ejume Pitara ijá 'wama Natohwe rakijihuna'e na iviamaa Ona pavuhune? Na niho'o Onijihuna'e kwahuna 'wamana. ³⁸ 'Ejume Jesu ijá 'wama 'Ú a nimaa Nunijihuna'e kwa'ena? Na nimaa nimaa a 'waravu a 'aha no'opisu Na pakimuna 'i'eje ijí túna'i 'u'ora 'umehuna 'wamana.

14

Jesuho Amo Oni Vahuni 'Unamijina

¹ Joni oja paveje tura'avara kaivo ja Godi nimaa rone Na 'u'o nimaa ro'avara. ² Nuni Omijihuni ara ruha mapoka navu. Ija'ina pana'ipisa Na ija'ina pa'waravu'u. Na va'e joni ruha amairi'i va'u. ³ Na va'e joni ruha amairiareje Na vukúo roe onuno ja aherama vahuna. 'Eje Nara hi'ujano ja 'u'o hihuna. ⁴ 'Unama ka'ene Nara va'uji vuhuni 'unamijaho ja niheju 'iamana. ⁵ 'Ejume Tomasi ijá 'wama Natohwe Ara kwaa ka'ene va'u kajaho nú paheju. 'Ena'omo nú ichá'ina 'unama kajaho he'eja? 'wamana. ⁶ 'Ejume Jesura ijá 'wama Na 'uname 'ee nimaa nimaa 'ee majama hihunijina. 'Ena'omo ei pini 'unama ani'ina venareje Amo uni rohuna areri pana kaivo nikwisu Nuni vajaruna. ⁷ Ja Na hena ki'ipisa ja Amo 'u'o hena kava'a. Ja iviamaa Hu nikame 'ee

heju 'iamana. ⁸ 'Ejume Piripura ijá 'wama Natohwe Amo najuha. 'Eje ijara nú areri renuama 'wamana. ⁹ Jesu hu ijá 'wama Piripu Na ja pu'úmo jora hijuta kaivo rakijihuna'e ja mai'o Na pahejo? Ea ka'ene Na kivujija Amo nikavu kaivo rakijihuna'e a Amo najuha 'wimo? ¹⁰ Amoho Nuni vaji hiju'e Na Amoni vaji hijujaho ja panimaa roju'u raka? Vu'a ka'ene Nara ja 'waravujaho Nuni vwihajaho pana kaivo Amo ka'ene Nuni vaji hinujara Huni kaukara vene avanu. ¹¹ Na Amo oni vaji hiju'e Amora Nuni vaji hinujaho nimaa ro'avara. 'Enakaivo ja ike panimaa ro'avajaho kaukara ka'ene Nara vejujija nimaa ve'avara. ¹² Na nimaa nimai ja 'waravu. Ea irara Na nimaa roni'amajaho kaukara raka ka'ene Na vejuja'ina hu 'u'o vehuna. 'Ene kaukara ka'ene Nara vejukija asitahareje mama'ina vehuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'ujihuna'e 'waravu. ¹³ 'Ena'omo ja raka Nuni ihi 'urahe jariri'avajaho Na vehuna. Ijihuna'e Amo uni pinana Hariaho ni vaji 'urihuna. ¹⁴ Ja uné raka Nuni ihi 'urahi'i jariri'avajaho Na vehuna.

Godoni 'Aveniji Nahama 'Waramajina

¹⁵ Ja oja Na mi'avajaho ja Nuni tamana veji'i hihuna. ¹⁶ 'Eje Na Amo jarivakame Hura joni Ni'ajihina pina mihe Hu ja pu'úmo majama hihuna. ¹⁷ Godoni 'Avena ka'ene nimaa ni-maijaho mwe'akaho Hu niho'o paapehuna. Ijihuni maijaho mwe'akaho Godi pahene pakavu jihuna'e paapehuna. 'Enakaivo Hu ja pu'úmo joni oja vaji hinujihuna'e ja Hu niheju. ¹⁸ Na ja 'oja epuna'i pairechamihuna vo Na joni rohuna.

19 'Enakaivo Na iki ma'uako hihuna kaivo ea ka'ene mwe'aki hijujija pakimamaa pakihuna kaivo ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na majama hijuja'ina'e ja 'u'o ija'ina majama hihuna. 20 Vea kajino ja hehuna. Na Amo oni vaji hiju'e ja Nuni vaji hiju'e Na joni vaji hiju. 21 Ea ka'ene Nuni tamana hena venujaho hu Na oja miha avanana. Ea ka'ene Na oja mihujaho Amora hu oja mahe Na 'u'o hu oja mahuna. Na ichá'inijaho hu nahuna 'wamana. 22 'Ena'omo Jutasi Isikariati pana kaivo Jutasi pinijara ijá 'wama Natohwe rakijihuna'e A ichá'inijaho nú naju'i kaivo eaka mapoka ka'ene mwe'aki hijujaho panajaho? 'wamana. 23 'Ejume Jesura eha vene ijá 'wama Ea irara Na oja mi'amajara Nuni ira hena vehuna. 'Eje Amora hu oja mahuna. 'Eje Nú huni roe pu pu'úmo hihuna. 24 Ea ka'ene Na oja pami'amajaho hu Nuni ira pahena pavehuna. Ijé ira ka'ene ja hejakaho Nuni ira pana kaivo Amo ka'ene Na ranamiume roujihuni ira. 25 Na ikijahija ja pu'úmo iviamaa hiji'i 'waravu. 26 'Enakaivo joni Ni'ajih'i'inaka Godoni 'Avenijaho Amora ranave Nuni iha 'ahi ro'amajara uneunecha mapoka najahune 'ee Hura Nara 'waravujaho veje ja vwihahuna. 27 Na matauvi'inijaho jonuna'i ranavu. Nuni matauvi'inijaho Na ja mihu kaivo mwe'akara ja vajihu ja'ina pana. 'Eje ja paveje joni oja tura'i 'ahi'avara 'ee paju'avara. 28 Ja nihe'uju'e Na ijá 'ivo Na va'ura'omo Na kú'o joni rohuna. Ja Na oja mi'ipisa ja teamanava'a. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'u. Amoho natohwa kaivo Na Hu paasivuta. 29 Ijaho mai'o re'iro venu kaivo Na

ni'waravuta. Ijihuni maijaho ijara re'amajaho ja kama nimaa rohuna. ³⁰ Na 'aha josu'a ja pu'úmo vu'a pa'wahuna. Ijihuni maijaho mwe'a kehuni nato'hwa rou. 'Enakaivo huni harura pina Nuni vaja pa'ana. ³¹ 'Enakaivo Amora 'warima ja'ina Na vejura. Ijihuni hahi mwe'akara henujaho Na Amo oja mahu. 'Enakúne 'urija va'ajiva 'iamana.

15

Jesuhó Aja Nimajina

¹ Na aja nimaa nimaa 'ee Nuni Omijaho juara anesura. ² Nuni anuama ka'ene 'ina parejajaho Hu 'eke ato'arumuna. Nuni anuama ka'ene 'ina rehuniijja Hu hami 'uhue amairie 'ajohukame 'ina huri niho'o mapoka mapoka rehuna. ³ Nara vu'a ka'ene 'waravujara vejume joni mwina nipa'arejara. ⁴ Ja Nuni vaji hije Na joni vaji hijuma. Areri anuama ka'ene aja 'aha kaji naminuji taurina'ipisa 'ina pareja'a kaivo ijí aja 'aha kaji namina na'amaji'a rehuna. 'Ena'omo ja Nuni vaji hi'avajina vo ja 'ina parahuna. ⁵ Na aja kaivo ja anuama. Ea ka'ene Nuni vaji hije 'ee Na huni vaji hi'ujaho hu 'ina mapoka rehuna. Na pa'a ja unenu pina areri pavehuna. ⁶ Ea irara Nuni vaji pahinujaho hu areri anuama ato'aruve sarasahukame nianae 'eke veni jau'e rejuja'ina. ⁷ Ja Nuni vaji hije Nuni ira joni vaji na'amajaho ja raka ura renauji jariri'avajaho Hu jona venahuna. ⁸ 'Ejakamareje ja 'ina mapoka re'avajaho ijara Amo oni pinana 'urihuna. 'E'avajihuna'e ijara naja'amajaho ja Nuni tisaiporu. ⁹ Areri Amora

Na oja mihaja'ina'e Na ja 'u'o oja mihutakúne Nuni oja mihuri vajijino hi'avara. ¹⁰ Ja Nuni tamana veji'i hi'avajaho ja Nuni oja mihuri vajijino hihuna. Areri Nara Amo oni tamana hene venare'e Huni oja mihuri vajijino hijuja'ina'e hi'avara. ¹¹ Ike uneunechakija Na ja ni'waravu jihuna'e Nuni temarijaho joni vaji nahuna. 'Eje joni temari niho'o rarena parahuna. ¹² Ikaho Nuni tamanijina Nara ja oja mihuja'ina'e ja ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara. ¹³ Ja napuhu jona nimaa nimaa oja miha para'avajaho ja puni hahijihuna'e kwamasa'avara. ¹⁴ Ja raka ka'ene Na 'waravuji ve'avajaho ja napuhu Nuna. ¹⁵ Na ja kú'o pwea pa'iahuna. Ijihuni maijaho pwea huni Natohwi venujaho pakamu jihuna'e pahehuna. 'Enaka'i Na ja napuhu Nune 'iahuna. Ijihuni maijaho raka ka'ene Amo una'i hejajaho Na ja ni'waravuta. ¹⁶ Ja Na iji papijihara kaivo Nara ja iji pijihuta. 'Ene Na ja irechamiu. 'Enakúne ja va'e 'ina mapoka re'avara. 'Ejakame joni 'ina kajija majama hihuna'e re'avara. 'E'ira'omo ja Nuni ihi 'urahe raka Amo jari'avajaho Hu ja vajihuna. ¹⁷ Ikija Na ja 'waravukúne ea 'aho pu'úmo oja ma'ara'avara.

Mwe'a Ikara Ichá'ina'e Tisaiporua Puna'i Vehunijina

¹⁸ Mwe'akaki eaka hijujipo ja sena'avajaho ja niheju ja'ina'e pu Na nimiraku'a seniva jihuna'e avaju. ¹⁹ Ja mwe'a kehuna re'ipisa ja hunijihuna'e hu ja oja miha'a. Ja mwe'a kehuni vajakino Nara ja iji pijihe 'ekauta. Ijihuna'e mwe'akaho ja senavu. ²⁰ Nara vu'a

ka'ene 'waravujaho vwiha'avara. Pwea huni Natohwiji'i areria pana. Pu Na sisei 'ahia ja'ina'e ja 'u'o sisei 'ahihuna. 'Enakaivo pu Nuni ira hena vejajija joni ira hena vehuna. ²¹ 'Enakaivo Nuni ihijihuna'e pu ija'ina 'ahihuna. Ijihuni maijaho pu Godi ka'ene Na ranamiume roujaho paheju jihuna'e avahuna. ²² Na paroareje pu pa'wara'ipisa pu sisea paveja'a. 'Enakaivo ivia-mai pu puni sisea areri pavahahuna. ²³ Ea ka'ene Na semujaho hu Nuni Omiji 'u'o semuna. ²⁴ Na puni una'i ike ea areri pavehuni ja'ina ka'ene vejujaho Na ija'ina pave'ipisa pu sisea paveja'a. 'Enakaivo pu ki'eme Na iji vejujihuna'e pu Na sename 'ee Nuni Omiji 'u'o senavu. ²⁵ Pu ika'ina ka'ene vejajihuni maijaho Godi oni ira vaji 'waramajara roe nimaa re'amarono aranana. Ijaho ika'ina'e 'waramana Pu Na vu'a pa'a senamana. ²⁶ 'Enakaivo joni Ni'ajihina'ina ka'ene Nara Amo una'i rene ranave ro'amajaho Godoni 'Avena ka'ene nimajina. Hu Amo una'i rena rohuni jihuna'e Hu Na rone 'warahuna. ²⁷ 'Eje ja 'u'o Na rone ea 'aho'a najahuni jihuni maijaho ja nú pu'úmo kami aneji rene hina apene roajihuna'e najahuna.

16

¹ Na uneunechakija ja 'waravu jihuna'e ja ani paruva'avara. ² Pu ja Sinakoku vaja roturihuna. Vea nituma rouna'omo rosa'eje ea irara ja 'ani'amajara vwiha'amajaho hu Godoni kaukara'e vene avanu ro'ena. ³ Pu Amo pahena kame Na pahena pakivu jihuna'e pu ja ija' 'ahihuna. ⁴ 'Enakaivo Na uneunechake ja

'waravu jihuna'e puni vei ro'amajaho pu ijá vehuna. 'Ejakamareje ja Nara 'waravukaho vwiwahuna. Na anejijaho uneunechaka ja pa'waravuta. Ijihuni maijaho Na ja pu'úmo hiju-jihuna'e avajuta.

Godoni 'Aveni Jihuni Kaukarajina

⁵ 'Enakaivo Na iviamaa Godi ka'ene Na ranami-ume roujihuni va'u. 'Eju'e ja ea pina A ichihi va'o? pa'wivu. ⁶ 'Enakaivo Na uneunechakihi ja 'waravu jihuna'e joni oja vaja temuki rarenu. ⁷ Na ja nimaa 'waravu. Ja maranihuni jihuna'e va'u. Ijihuni maijaho Nara pava'ujaho joni Ni'ajihina parohuna. 'Enakaivo Na va'ujaho Na Hu ranave joni rohuna. ⁸ Hura ro'amajaho Hura vejakame mwe'a kehuni ea pu sisei jihuni maa hehuna 'ee arira maijaho hehune 'ee 'otua vehuni 'unamijaho hehuna. ⁹ Sisea puniji najahuni jihuni maijaho pu Na panimaa rojura. ¹⁰ Arimaiji najahuni jihuni maijaho Na Amo oni va'ura'omo ja Na kú'o pakihuna. ¹¹ 'Otua vehuniji najahuni jihuni maijaho mwe'a kehuni natohtwijaho ni'otua vetiara. ¹² Na uneunecha mapoka 'warahuna ura reniu kaivo ja iviamaa areria pa'ekahuni jihuna'e pa'waravu. ¹³ Godoni 'Avena ka'ene nimaa nimai ijara ro'amajaho Hura nimaa nimai jihunijaho maho'o najahuna. 'Ee Hu Huni vwiha ijaho pa'warahuna kaivo raka ka'ene Hu henujiru 'warame 'ee raka ka'ene mai'o rehuniji najahuna. ¹⁴ Hu Nara raka ka'ene na'uji 'eke ja 'wara'ama jihuna'e Nuni pinana 'urihuna. ¹⁵ Uneunecha maho'o ka'ene Amo

Onijaho Nuna. Ijihuni hahi raka ka'ene Nunijija Hu 'eke ja najahuna.

Temuka 'Ee Temarijina

¹⁶ 'Aha josu pare'eje ja Na pakihuna. 'Enareje kú'o 'aha josu'a pare'eje ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'ujihuna'e 'iamana. ¹⁷ 'Ejume Huni tisaiporu 'ahopo 'aho'a ijá 'iava Hu 'warumu kajihuni maijaho irake? Na 'aha josu'a pare'eje ja Na pakihuna. 'Enareje 'aha josu'a pare'eje kú'o ja Na kihuna. Ijihuni maijaho Na Amo oni va'ujihuna'e 'waravu 'úmujaho rakijihuna'e 'warumo? 'wavara. ¹⁸ 'Ejume pu ijá 'wava 'Ú ikaho iraka'e rone 'warumo? Ikaho iraka'e rone 'aha josuna 'úmo? Hura raka ka'ene rona 'warumujaho nú puruva renu 'wavara. ¹⁹ Jesu kimajaho pu Hu apohuna kimarena Hu pu ijá 'iama Na ijá 'iavuta Na 'aha josu'a pa'are'eje ja Na pakihuna. 'Enareje 'aha josu'a pa'are'eje ja kú'o Na kihuna 'iavuta. 'Ena'omo ijí ja hina aposaravu raka? ²⁰ Na ja nimaa nimaa 'waravu. Ja niramarume hine 'úchia 'ehuna. 'E'eje mwe'akaho hu mari'uhuna. 'E'eje ja niho'o temukama paranihuna. 'Enakaivo joni temuka kajaho ta'arohe temara'e rehuna. ²¹ Napari vea ka'ene hariha nahe'i venujaho hu niho'o haha hiamuna. Ijihuni maijaho hu vea ka'ene haha hihunijara roukame avanuna. Hu hariha naheju'e pa'arenujaho hura haha ka'ene hiamajaho pavwihanuna kaivo hariha ka'ene hura nahejume ikino mwe'i roajihuna'e temaranuna. ²² Ijihuni hahi ja iviamaa ija'ina temukamu. 'Enakaivo Na ja kú'o kive joni oja sonahihuna.

'Eje ea pina joni vaji temara ijaho paapena ruvahuna. ²³ Ijǐ vea kajaho ja Na unenu'u pina paaporihuna. Na nimaa nimai ja 'waravu. Ja unenu'u 'aho'a'e Nuni ihi 'urahi'i Amo jari'avajaho Hu vajihuna. ²⁴ Ja marako'a unenu'u pina Nuni iha pa'urahi'i jaririvara. 'Ena'omo ja jaririvakame Na vajihuna. 'Eje joni vaja temari niho'o rarena parahuna.

Mwe'a Ikehuni 'Unamiji Asihuniji'i Nahama 'Waramana

²⁵ Na uneunecha ikijahija ja hai 'waravu kaivo vea mai'o rouna'omo rosa'eje Na kú'o ja haa pa'warahuna kaivo Na Amo oni vu'a samaumai ja 'warahuna. ²⁶ Ijǐ vea kajara ro'amajaho ja Nuni ihi 'ahi jarihuna. 'Enakaivo Na ja ika'ina pa'iavu Nara Amo jonijihuna'e 'warahuna pa'iavu. ²⁷ Amora ja oja mihi. Ijihuni maijaho ja Na oja mihe 'ee nimaa rojujaho Na Amo oni rena routa. ²⁸ Na kahi Amo oni rena roe iki mwe'i routa. 'Ena'omo Na iviamai ike mwe'akaho areme kú'o kahi Amo oni va'u 'iamana. ²⁹ 'Ejume Huni tisaiporu ijǐ 'wava Hena! A iviamaa haa pa'waru'ika'i samaumai 'warumu. ³⁰ Nú iviamaa heju. A uneunecha maho'o nihe parana jihuna'e ei pini unenu'u pina Aa'e aporahuna areria pa'ana. Nú ike henare'e A Godoni rena roaji nimaa roju 'wavara. ³¹ 'Ejume Jesu eha vene pu ijǐ 'iama 'Ú ja iviamaa nimaa rojo? ³² Heha! Vea muka ka'ene roujaho iviamaa niro 'e'unana. Ijihuna'e ja ea mapoka ni'aha kwinu juhaha ani ani joni ara aneji va ranahuna kaivo ja Nanasu piranamihuna kaivo Na Nanasu pahihuna. Ijihuni maijaho Amora

nú hu'úmuna. ³³ Na uneunecha mapoka ikija ja ni'waravu jihuna'e ja Nuni vaji matauvi'ina apehuna. Ja iki mwe'i hijujaho ja sisei hiju kaivo ata kairasa'avara. Ijihuni maijaho mwe'akaho Nara ni asivuta 'iamana.

17

Jesura Hua Nimai Vetihuniji Puni Siporua 'Onajina

¹ Jesu uneunechake 'waravume paarejume Hu nia ahasirime akúpi 'ahi niri'i ijá 'wama Amo vea niroukúne A veje Harihu puni pinana 'urinama. Harihuni veju'e Oni pinana 'urinukúne. ² A Hu harura ea mapoka asitahuna mahana. 'Enajihuna'e A ea ka'ene Hu vajahajija Hu pu majama hihuna mihuna. ³ Ikaho majama hihunijina. Pu A Godi ka'ene nikwinu'wi nimaa nimaiji hena kame 'ee Jesu Keriso ka'ene Ara ranavume roaji hena kahuna. ⁴ Na iki mwe'i kaukara ka'ene A mihajaho nive paraju jihuna'e Oni pinana natohwa 'urinu. ⁵ 'Enakúne Amo veje Nuni pinana natohwa 'urinama. Nú no'o nitama mwe'akaho pa'ajiri vejume Nuni pinana 'urina ja'ina'e 'urinama. ⁶ Ea ka'ene Ara Na mwe'i vajihajija Na A rone pu najahuta. Pu Oni ea kaivo A Na vajihajija pu Oni ira hena veju. ⁷ Pu iviamaa niheju. Uneunecha ka'ene A vajihajaho Oni rene roara. ⁸ Ara Oni ira ka'ene Na vajihajija Na pu 'waravu'e pu hena vejara. 'Ene pu iji hejajaho nimaa nimaa Na Oni rena routa. 'Ee Ara Na ranamiume roujaho pu nimaa nimaa roju. ⁹ Na puni siporua 'oju kaivo Na

mwe'a kehuna pa'oju. Ea ka'ene A Na vajiha jihipuna'e 'oju. Ijihuni maijaho pu Oni eijihuna'e Na puni siporua 'oju. ¹⁰ Nunijijahija maho'o One 'ee Onijijahija maho'o Nuna. Ijihuna'e pura veju'e Nuni pinana 'urinu. ¹¹ Na iviamaa mwe'akaho kú'o pahihuna. 'Enakaivo pu pupuso iki mwe'i hi'eju'e Na Oni vu'u. Amo arimai ea ka'ene Ara vajihajija Oni iha 'ahi hami 'ajoha'amana. 'Ejakame Nú nikwinu'ini ja'ina'e pu 'u'o nikwinu'wi reja. ¹² Na pu pu'úmo hijuti vejjino Na Oni iha 'ahi pu 'ajohauta. Ea ka'ene Ara vajihajija Na pu hami 'ajohauta. 'Ejume ea pina niho'o paranamia va'ana kaivo ea kwinu'wi sisemaa ijara va'ume pa'arenana 'Ejume Godoni irijarahara 'waramajaho ro nima'a'e renana. ¹³ 'Enakaivo Na iviamaa Oni vu'u. Vu'a ikejahija Na iki mwe'i 'waravu jihuna'e puni vajijaho Nú temarijara rarena parahuna. ¹⁴ Na Oni ira pu ni'waravuta. Ijihuni hahi mwe'akaho pu senamu. Ijihuni maijaho pu mwe'a kehuna pana. 'Ene Na 'u'o areri mwe'a kehuna pana. ¹⁵ A mwe'akino pu 'eka ani vahuna pa'waravu kaivo 'avena sisei ruara'enakúne 'ajoha'amana. ¹⁶ Areria Na mwe'a kehuna pana. Ija'ina pu 'u'o mwe'a kehuna pana. ¹⁷ Oni ira nimaakúne A Oni ira apena vena'e pu ea arira re'avara. ¹⁸ Ara Na ranamiume Na iki mwe'i rouja'ina'e Na pu 'u'o mwe'a ikino irechamiu. ¹⁹ Puni hahijihuna'e Na Nuni haha pu mihuta. Ijihuni maijaho Oni ira ka'ene nimajino veje pu ea arira re'avara. ²⁰ Na punaru siporua pa'oju kaivo pura raka ka'ene 'warave ea 'ahopo hene Na nima'a

ronihunijihipuna 'u'o 'oju. ²¹ 'Enajihuna'e Na siporua 'ojukúne pu maho'o nikwinu re'avara. Amo pu nikwinu nú pu'úmo re'avara. Areri Ara Nuni vaji hiju'e Nara Oni vaji hijuja'ina'e pu 'u'o Núni vaji hihuna. 'Ejakame mwe'akaho Ara Na ranamiume rouji nimaa ro'avara. ²² Ara pinana ka'ene mihajaho Na pu nimihuta. 'Enajihuna'e pu nikwinu rehuna. Areri nú nikwinu'ina rejaja'ina'e rehuna. ²³ Na puni vaji hiju'e A Nuni vaji hinu. 'Ejukame pu niho'o nikwinu rena para'avara. 'Ejakame mwe'akaho Ara Na ranamie 'ee oja ka'ene Na mihaja'ina'e A pu 'u'o oja mihujaho pu hena ka'avara. ²⁴ Amo A pu Na vajihajaho Nara hi'ujino pu 'u'o hihuna ura reniu. 'Ejakame pu Nuni pinana ka'ene Ara mihajaho ka'avara. Nitama mwe'akaho mai'o pavejajiri A oja mihana. ²⁵ O Amo A arimaa mwe'akaho A pahena pakamu kaivo Na A nihene kavura. Ara Na ranamiume roujaho ea ikipo niheju. ²⁶ Na A ichá'inijaho pu najahuta. Na majama A rone najaha apena vahuni jihuna'e Ara Na oja ka'ene mihajaho puni vaja nave Na puni vaji hiuta 'wamana.

18

Jesu Kamovajina

(Matiu 26:47-56; Maka 14:43-50; Ruku 22:47-53)

¹ Jesu ikaho 'waravume pa'arejume Hu 'urine va'e Kitironi isoha ona kara'i juasi'a'omo Huni tisaiporue pu'úmo ijí va'ara.

Noin ² Jutasi ka'ene Hua nahamahunijaho hu ruha kajaho nihena kamuna. Ijihuni maijaho Jesu na'ia mapoka Huni tisaiporu pu'úmo ijí va'ura. ³ Pisisiti mama'ina 'ee Parasi ijipo Jutasi Romu puni sorutia 'ee hirisima vajahume aherame naheha 'ee tosia 'ee juha hajaa vene roara. ⁴ 'Ejumakame Jesu uneunecha maho'o ka'ene Hu re'iro vejajaho nihenana. 'Enarena Hu ro 'e'une va'e pu ijá 'iama Ja irá savo? 'iamana. ⁵ 'Ejume pu eha vene Hu ijá 'wava Jesu ka'ene Nasareti ora nú savu 'wavara. 'Ejume Hu ijá 'iama Ijaho Nana 'iamana. 'Ejume Jutasi ka'ene Hu nahama 'waramajaho pu pu'úmo naminana. ⁶ 'Ejume Jesu ijá 'iama Ijaho Nana 'iavume pu henarame hiru'o'usaha kahakaro va'ika'i mwe'i arihara. ⁷ Jesu Hu kú'o aporama ijá 'iama Ja irá sama ojo? 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava Jesu ka'ene Nasareti orijina 'wavara. ⁸ Jesu eha vene ijá 'iama Na Huna 'iamana. 'Enajihuna'e ja Na sari'avajaho eakija irechamie va'a 'iamana. ⁹ Godoni iri nitama marako 'waramajaho iviamaa roe nimaa renu 'wa'ika'i ijá 'wama Ara ea ka'ene Na vajihajijahija pina ani ani pava'ara 'wamana. ¹⁰ Saimani Pita so'wa rukina'omo Marakasiho pisisiti natohwijihuni pwea'omo so'wi 'anaume mana'inija'i ataa 'uhu'usunahana. ¹¹ 'Ejume Jesura Pita ijá 'wama Oni so'wa suta vaji ranama. 'Ú Na kapusia ka'ene Amora mihajaho pai'ejo? 'wamana.

Jesu Aheme Anasi Ka'ene Pisisiti Jihuni 'Una'i Roajina

¹² Romu puni sorutia 'ee puni mama'ina 'ee Jua puni hirisimapo Jesuho 'uname ija kamovara. ¹³ Marako'a pu Hu apena va'e Anasi oni va'ara. Ijihuni maijaho Anasiho Kaiapasi oni jurijihuna'e. Juara kajihuni vajijaho Kaiapasira pirisiti ni'ina renana. ¹⁴ Kaiapasihō ea ka'ene Jua ea mapoka marako'a ika 'waramajina Ea kwinu ea mapoka punijihuna'e kwahuna. Ijaho niho'o mamaa vena avahuna 'iamana.

Pitara Jesu Hemahajina

(*Matiu 26:69-70; Maka 14:66-68; Ruku 22:55-57*)

¹⁵ Saimani Pita kaivo tisaiporu pina'i Jesu 'ararihae va'ara. Tisaiporu pina kajaho pirisiti natohtwijaho hu nihena kavi'ina'omo hu Jesu'i ahuma va'e pirisiti natohtwijihuni sei va'ana. ¹⁶ 'E'eme Pitaho vwicha jiami nami'eme tisaiporu pina kajaho pirisiti ni'inijaho hena kavi'ina 'omo hu Pita ahema ro'irono napara ka'ene vwicha 'ajohajaho 'wara'ika'i ahema vaji roana. ¹⁷ 'Ejume napara ka'ene vwicha 'ajohajara Pitaho ijá 'wama 'Ú a ea karehuni tisaiporu pina raka? 'wamana. 'Ejume hu napara kajaho ijá 'wama Na pana 'wamana. ¹⁸ 'E'eme pwea 'ee hirisima 'aho'a atuatawume vena jae iruhe hijara. 'E'eme Pita 'u'o ijí pu pu'úmo namine vena iruana.

Pirisitia Ni'inijara Jesu Apomajina

(*Matiu 26:59-66; Maka 14:55-64; Ruku 22:66-71*)

¹⁹ Pirisiti ni'inijara Jesuni pwehija rone Jesu apome 'ee Hura raka ka'ene najahuji rone apomana. ²⁰ 'Ejume Jesu hu eha vene

ijá 'wama Na samaumai ea mapoka vu'a 'waravuta. Sinakoku 'ee Temiporu vaji Jua ahuma hi'eju'e Na najahura. Na niho'o vu'a pina nesa pa'waravuta. ²¹ 'Enakaivo rakijihuna'e a Na aporimo? Ea ka'ene Na 'wara'eju'e hejuihija'e aporame hena. Na raka ka'ene 'waravujaho pu nihejura 'wamana. ²² Hu ijá 'wara'eme hirisima kwino Jesuni rori naminana'omo ijara Hu tahijahi'i ijá 'wama 'Ú 'unama ija'ina pirisiti ni'inijaho 'wara'eja? 'wamana. ²³ 'Ejume Jesu ijá 'wama Na vu'a sisea 'waravuta re'amajaho a ivi'a kú'o 'wariva hejuma. 'Enakaivo Na vu'a maa 'waravuta re'amajaho a ichá vene 'anio? 'wamana. ²⁴ 'Ejume Anasira Hu kamoma ranavume Kaiapasi pirisitia ni'ini jihuni va'ana.

Pitara Jesu Kú'o Hemahajina

(Matiu 26:71-75; Maka 14:69-72; Ruku 22:58-62)

²⁵ Saimani Pitaho vena irua nami'eme pu ijá 'wava 'Ú a Huni tisaiporu pina raka? 'wavara. 'Ejume hu hema ijá 'wama Na niho'o pana 'iamana. ²⁶ Pirisiti ni'ini jihuni pwea ka'ene Pitara 'anaume ataa 'uhu'usunaha jihuni ea pini ijá 'wama 'Ú a Hu hu'úmo juasi'i kavute? 'wamana. ²⁷ 'Ejume Pita kú'o he'eme ni'aha kwino 'u'ora 'umenana.

Jesu Apene Pairati Oni Una'i Roajina

(Matiu 27:1-2, 11-14; Maka 15:1-5; Ruku 23:1-5)

²⁸ Sú'u vea ka'ene uka 'umenajino pu Jesuho apene Kaiapasi oni sei va'e 'otua vejuri sei va'ara. Jua pu 'otua vejuri sea vaja pava'ara kaivo ma'ahi namijara. Ijihuni maijaho pu

puni tamana ruarahareje Pasova'e paihuni jihuna'e 'otua vejuri sea pava aruvara. ²⁹ 'Ejume Pairatira va'e pu ijá 'iama Eakaho iraka'e ja namahareja apene roare? 'iamana. ³⁰ Pu eha vene hu ijá 'wava Ea ikaho Hu sisea paveji'ina re'ipisa nú ija'ina paapena roa maha'a 'wavara. ³¹ 'Ejume Pairati ijá 'iama Ja joni tamani jihuni 'unamijino Hu 'otua veti'avara 'iamana. 'Ejume Jua kajipo ijá 'wava Varapi jihuna'e nú ea pa'anie kwamasahuna 'wavara. ³² 'Enajihuna'e Jesura ichá'ina'e kwahuna ka'ene nimarako 'waramajara roe nimaa'e renana. ³³ 'Ejume Pairati kú'o 'unama va'e 'otua vejuri ari va'e Jesu 'umena ijá 'wama 'Ú A Jua puni Kinie? 'wamana. ³⁴ 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama 'Ú a ikaho oni vwihai vwihana 'warimu 'uho ea 'ahopo Na rone 'waravara'e 'warimo? 'wamana. ³⁵ Pairati eha vene ijá 'wama 'Ú na Jue? Oni ehija 'ee pirisitia mama'inijipo A apene roe na mihara. Ijaho A raka vejumakame pu A apena roe na mihare? 'wamana. ³⁶ 'Ejume Jesu eha vene ijá 'wama Nuni ara kwaa ikaho mwe'a pana. Nuni ara kwaa iki mwe'i re'ipisa Nuni pwehija pu areri ajira veja'a. 'Ejakamareje pu Juakija Na niho'o paapenia'a. 'Enakaivo Nuni ara kwaa ikaho panamu 'wamana. ³⁷ 'Ejume Pairati Hu ijá 'wama 'Ú A Kinie? 'wavume Jesu ijá 'wama A Na Kinia 'wimujaho Na ijí rehuna'e naheniara. 'Ee ijihuna'e Na iki mwe'i routa. Na iki roujihuni maijaho ea mapoka ka'ene iki mwe'i hijujihija'e raka ka'ene nimaa nimaiji 'wara'iro routa. Ea ka'ene nimaijihunijija Nuni ira hejura 'wamana.

*Jesu 'Anaa Kwahuna Nimai Vejajina
(Matiu 27:15-31; Maka 15:6-20; Ruku 23:13-25)*

³⁸ 'Ejume Pairati Hu ijá 'wama Nimaa ni-maijaho irake? 'wa'ika'i hu 'uroti va'e Jua kú'o ijá 'iama Na Ea ikehuni vaja sisea pina pakavu. ³⁹ 'Enakaivo joni tamana ja Pasova vea reju'ukivi'i na ea ka'ene tipura hijujaho pina ranavu'e va'ura. 'Ena'omo na Eake Jua puni Kinia ranahuna ja ura renao? 'iamana. ⁴⁰ 'Ejume pu ira ajira ijá 'umeja Ea kajaho pana vo Parapasi ranama 'umejara. 'Enavo Parapasiho hu nesa apeji'inijina.

19

¹ Pairatira Jesuho apene hijahana. ² 'E'eme sorutiapo 'wiji ehimapi Huni húmata 'ahi apúsamahara. 'Ene pu kini epuni ateha mavarasa'ina avi'ini apúsamahara. ³ 'Enareja pu 'ijahe 'ajoma ijá 'wava Esi A Jua puni Kinia 'wavara. 'Eji'i puni iji varinu tahijahara. ⁴ Hu Pairati kú'o 'uroti roe pu ijá 'iama Heha! Na Hu ahema roujihuni maijaho na Huni vaja sisea pina pakama ahema rou 'iamana. ⁵ 'E'ejume Jesuho 'wija 'ee ateha avi'ina ka'ene samahaji'i roe 'uroti samai 'e'unana. 'E'eme Pairati ijá 'iama Eake kaha! 'iamana. ⁶ 'Ejume pirisitia mama'ina 'ee Jua puni hirisima pu Hu kavi'i ijá 'umeja Icha 'ahi 'anaa! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara. 'Enakaivo Pairatira ijá 'iama Na Huni sisea pina pakavukúne jara ojono apena va'e icha 'ahi 'ana'avara 'iamana. ⁷ 'Ejume Juapo eha vene hu ijá 'wava Núni tamana ika'ina ijihuna'e núni tamanijara 'waramu ja'ina'e Hu

kwahuna. Ijihuni maijaho Hu Godoni Hariha 'úmujihuna'e nú Hu 'anaa kwahuna 'wavara. ⁸ 'Ejume Pairatiho ijí vu'a kaji henarena niho'o tea juma paranana. ⁹ 'E'ika'i hu kú'o 'otua vejuri sei va'e arume Jesuho apoma ijá 'wama A ichi rena roane? 'wamana kaivo Jesuho huni eha pavenana. ¹⁰ Pairati ijá 'wama A irakijihuna'e na pa'warimo? Nuni harura namuna'omo na areri A ranamae vahuna ho na A icha 'ahi 'anahunijaho A paheno? 'wamana. ¹¹ 'Ejume Jesu eha vene hu ijá 'wama A mai'o Nuni harura areri paasimana kaivo Godira a harura ma'amajiana vo a Nuni harura paasimana. Ea ka'ene Na apenie roe a mahajija pu sisea ni'ima'ura vejara 'wamana. ¹² Pairati ijí henarena 'unama same Hu rana'iro venana. 'Enakaivo Juapo ijá 'umeja A eake ranave va'amajaho a Sisa oni napura parahuna. Ea irara ori'ini hu kinia 'iamujaho Sisa'i ninakarame avanu 'wavara. ¹³ Pairati he'eme pu ijí 'waravume henarena Jesuho apena roe ma'ahi 'otua vejuri ruhi rana'ika'i hu asuma hi'eme Jesu huni una'i naminana. Ijí ruha kajaho Hipuru puni iri Kapata 'wavura. ¹⁴ Ve a ka'ene Pasova amairiaravari vea kaji veiri'i hu Jua ijá 'iama Joni Kinia kaha! 'iamana. ¹⁵ 'Ejume pu ira ajira ijá 'umeja Hu apena va'a! Hu apena va'a! Icha 'ahi 'anaa! 'umejara. 'Ejume Pairati ijá 'iama Ja ura na joni Kinia icha 'ahi 'ana'ejo? 'iamana. 'Ejume pirisitia mama'inijipo eha vene ijá 'umeja Nú kinia pana vo Sisarana 'umejara. ¹⁶ 'Ejume hu Hu apene icha 'ahi 'ana'avarono mihana.

Jesu Korosi 'Anaajina
(*Matiu 27:32-44; Maka 15:21-32; Ruku 23:26-43*)

¹⁷ 'Ejume pu Hu ahema va usevume Jesu ichaka Hu 'anahunijaho tapana va'e kwaa iha Korukata 'wavuji va'ana. Ijaho Hipuru puni iri Húmata Ata 'wavura. ¹⁸ Pu ijí Hu icha 'ahi 'anaara. 'Ene ea no'oheli pina ronui 'anae pina 'u'o ronui 'anaara kaivo Jesuho riri 'anaara. ¹⁹ 'E'eme Pairati asura ira ika'ina vene korosia huri 'ananamana Jesu Nasareti Ora Jua Puni Kinia 'wame venana. ²⁰ Asura ka'ene hura venajaho Hipuru Ratini 'ee Kuriki puni iri venana. 'Enavo kwaa ka'ene Jesu 'anaajaho ara natohwa rorina'omo Jua mapoka vai'i asura kajaho kama tahi'i va'ura. ²¹ 'Enareja Jua puni pirisitia mama'inijipo Pairati ijá 'wava A Jua puni Kinia venujaho arema kaivo Hura Na Jua puni Kinia 'iamanakúne ijihuni toi ve'amana 'wavara. ²² 'Ejume Pairati ijá 'iama Raka ka'ene nara vejujaho na nivejume pa'arenana 'iamana. ²³ Sorutia mapoka Jesu icha 'ahi 'anaume pa'arejume sorutia Huni ateha jahene ahaame nia no'ona no'o irechavara. Areri sorutia kwinu kwino ea no'ona no'o ijá 'ekahuna'e irechame 'ee Huni ateha maa ka'ene huri apúsamonujaho pasuhara kaivo iji kahi rene hwena va'e kami usevara. ²⁴ Ijí pu ijá 'wava Roe nú Huni atehakaho paisova kaivo roe pipi vene kava. Ea irara mai ape'amajaho hura ape'enakúne 'wavara. Ijí veja kajaho Godoni Ira nitama ijá 'waramajaho nimaa renana.

Pu Nuni ateha 'eke ahaame vajú Sarahuna. 'Ene Nuni ateha apene pipi vehuna 'úmana.

25 'Ejume sorutiapo uneunechakija vejara. 'Enakaivo Jesu icha ka'ene 'anaari anejijino ea ka'ene namijajaho Huni oha 'ee Huni ohijihuni 'u'ua 'ee Meri ka'ene Karopasi oni napara 'ee Meri Matarini ijá namijara. 26 Jesu oaha kame 'ee Huni tisaiporu pinaka Hu oja mahujaho kavi'i ijá 'wama Napara karere oni Hariha kama 'wamana. 27 'Ene Hu Huni tisaiporua ijá 'wama Oni oha kama 'wavume hu ijí hene túna'i napara kajaho aheme huni ari va'ana.

Jesura Kwamajina

(*Matiu 27:45-56; Maka 15:33-41; Ruku 23:44-49*)

28 Ijihuni túna'i Jesu henajaho uneunecha mapoka ka'ene Hura ve'iro roajaho iviamaa nivesihana. 'Enavo Godoni iri nitama 'waramajaho ro nimaa renana. 'Ejume ijá 'iama Na toa huanimu 'iamana. 29 'E'eme si'uara ajina riha kisina rukina ijí namana'omo pu 'o'asuni ichi mwavahame 'ena ape 'urine Hu iri vvevara. 30 'Ejume Jesuho ijí ajina riha kisina kajaho inarena ijá 'iama Nipa'arenu 'i'ika'i húmata aruha arihajaho ni'aha kwinu oja sumana.

Jesu Iana 'Ahi Pijahume Napamajina

31 'Ejume Juapo Pairati apoma ijá 'wava Nú ea ka'ene icha 'ahi navu karaho 'anie mumora túachamihe kwamasahakivi'i 'eke mwe'i irechava 'wavara. Pu ijá vejajihuni majaho puni Sapati jihuni vea natohwijara rehuni jihuna'e avajara. 32 'Ejume sorutiapo roe urana namajihuni mumora 'ania tuamahe 'ee ea pina ka'ene ropuna'i Hu hu'úmo icha

'ahi 'anaajihuni mumora 'ania tuamahara. ³³ 'Enakaivo pu Jesuni roi'i kavajaho Jesuho nikwamana kavara. 'Enareja pu Huni mumora patumahara. ³⁴ 'E'eme sorutia kwino juha apena roe iana hari pijahume ni'aha kwinu 'aa 'ee toa iji'i arihana. ³⁵ Ea ka'ene iji re'eme kamajara iji rone 'waramu. Iji hura rone 'waramujaho nimaa. 'Ene hu nihena kivi'ini jihuna'e hu nimaa 'waramu jihuna'e ja 'u'o hena nimaa rohuna. ³⁶ Iji uneunecha kajaho vejuma pa'are'ejuma'e nitama Godoni ira ija 'warumajaho Huni ata pina paveje 'au'ena 'umajaho nimaa renana. ³⁷ Vuku'u nitama Godoni iri ija 'warumane Pura Hu pijahajaho pu kahuna 'umana.

Jesu Kwananavajina

(Matiu 27:57-61; Maka 15:42-47; Ruku 23:50-56)

³⁸ Ijihuni tuna'i Josapi ka'ene Arimatia ori-jaho Jesuni tisaiporu pina kaivo Jua juhamare'e pasama hiramuna'omo hu roe Pairati Jesuni haha ape'irono apoma 'waramana. 'Ejume Pairatira nijina 'wavume hu roe Huni haha apena va'ana. ³⁹ Nikotimasi ka'ene nitama na'ii Jesu va'e kamajara 'u'o senisia mu 'ee aroi vejara ka'ene ahija rukinijaho apena roana. ⁴⁰ Pu Jesuni haha apene ateha senisia iji'i mwavara. Jua puni tamana ea kwamasahi'ina ija vejura. ⁴¹ Kwaa ka'ene Jesu icha 'ahi 'anaari rorijaho juasi'a. 'Ena'omo juasi'a kajino mutita namuna kaivo ea 'aho'a mai'o ijaho pairechamiara. ⁴² Mutita kajaho samatu'una'omo Juapo Pasova huna'e amairiarahuni jihuna'e pu iji Jesuho ranavara.

20

Mutita Vuata Namajina

(Matiu 28:1-8; Maka 16:1-8; Ruku 24:1-12)

¹ Hura natohwi sú'u sú'o vea mai'o paahara sa'eme Meri Matarini ijí mutita kaji vai'i kamajaho muna ka'ene vwicha kunavajaho tatiraha apene ruvaara kamana. ² 'Enarena hu ninuma va'e Saimani Pitaho 'ee tisaiporu pina ka'ene Jesura oja mahuji'i puni va'e ijá 'iama Pu núni Natohwijaho mutita vaja niapene ani ranavara'omo pu ichihi ranavajaho nú puruva renu 'iamana. ³ 'Ejume Pita'o Huni tisaiporu pina kaji'o mutita kaji va'iro va'ara. ⁴ Ea no'o ninukujahara kaivo tisaiporu pinijara Pita ninuma asima urana va'e marako mutita rora kaji 'e'unana. ⁵ Hu va'e aruha amanena niriajaho ateha ijí navara kaivo hu vaja paaruma va'ana. ⁶ 'E'eme Saimani Pita 'u'o túna'i va 'e'unarena ijí mutita vaji aruma va'i kamajaho ateharu navara. ⁷ 'Enakaivo ateha pina ka'ene Jesuni húmata mwavajaho ateha 'aho'apo navajaho panamana kaivo hunano mwama va'e namana. ⁸ 'Ejume tisaiporu pina ka'ene urana mutiti roaji 'u'o ijí aruma va'e ateha kajaho kime nimaa ronana. ⁹ 'Enakaivo pu Godoni vu'a ka'ene Hu kwama 'urihunijaho pu mai'o majaa pahejara. ¹⁰ 'Enareja tisaiporu kajija 'uname puni ari va'ara.

Jesura Meri Matarini Oni Una'i Samaahirama-jina

(Matiu 28:9-10; Maka 16:9-11)

¹¹ 'E'eme Meriho ijí mutita rori namine niravi'i aruha arihe mutita vaja kaji niriana. ¹² 'Eji'i

kivume 'ona oji'ina no'oheli ateha sajasa'ini same Jesu ranavari tinijino pina húmana'i asuma hijume pina mumona'i asuma hinana. ¹³ 'Ejume pu hu ijá 'wava Napara karera a raka vene niramo? 'wavara. 'Ejume hu ijá 'iama Erapo nuni Natohwa apena va'e ani ranavukame na puruva reniu'e ijihuna'e avaju 'iamana. ¹⁴ Hu ijá 'wara'ikaivo ura ta'arohi'i kamajaho Jesuho ijá naminana kaivo Jesura naminu paronana. ¹⁵ 'Ejumakamarena Jesura hu apoma ijá 'wama Napare A rakijihuna'e niramo? A irá samo? 'wamana. 'Ejume hu vwihanajaho Hu juara anesura ro'ikaivo ijá 'wama Ara reha Hu apena va'e ani ranamana'e re'amajaho a ichá rana-majaho 'warive na va'e Hu apejuma 'wamana. ¹⁶ 'Ejume Jesu ijá 'wama Meri 'wamana. 'Ejume hu ta'arohi'i Jua puni iri ijá 'wama Raponai 'wamana. Ijihuni maijaho Najuhi'ine 'wamana. ¹⁷ Jesu ijá 'wama A Na pa'uniri'amana. Ijihuni maijaho Na mai'o Amo oni pavai'inakúne a va'e vwehu Nuna 'wara'amana. Na Nuni Oma 'ee joni Oma Nuni Godi 'ee joni Godi ijihuni va'u 'i'ama 'wamana. ¹⁸ 'Ejume Meri Matarini roe hura núni Natohwiji kamajaho Huni tisaiporua 'waramana. 'Ene Hura vu'aka 'warama kaji 'u'o 'waramana.

Jesura Huni Tisaiporu Puni Una'i Samaahira-majina

(Matiu 28:16-20; Maka 16:14-18; Ruku 24:36-49)

¹⁹ Hura Natohwa nusirei tisaiporu mapoka ahuma sei vaji vwicha kume hijara. Ijihuni maijaho pu Jua juhamareja avajara. 'E'eme

Jesuho roe pura ahuma hija kaji rira mu'oi nami'i kaivo ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna 'iamana. ²⁰ Hu ijá 'waramarena ijí'a Huni ija najahe 'ee iana 'u'o najahana. 'Ejume Huni tisaiporua Natohwiji kamareja teamanama parajara. ²¹ 'Ejume Jesu kú'o ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna. Amora Na ranamia ja'ina'e Na 'u'o ija'ina'e ja irechamiu 'iamana. ²² Hu ijá 'waramarena Hu iruhoa vetie ijá 'iama Godoni 'Avena apeha 'iamana. ²³ Ja ea 'ahopuni sisea vwihanie are'avajaho puni sisea vwihana arevume paranana. 'Enakaivo ja ea 'ahopuni sisea pavwihanie are'avajaho puni sisea mai'o paparanana.

Jesu'o Tomasi Puni Vu'ijina

²⁴ 'Enakaivo Tomasi ka'ene Titimasiho ea iropu ropu no'o ijihí puni ea pina'omo vea ka'ene Jesura roajaho hu ijaho pahinana. ²⁵ 'Ena'omo tisaiporu 'ahopo hu ijá 'wava Nú Natohwijaho nikavara 'wavara kaivo hu pu ijá 'iama Na nuni nii Huni ija ka'ene nerui 'aniajija kime 'ee nuni ija ranave nerui va'ani 'unamiji va'e 'ee nuni ija Huni iana hari rana'ujiana vo na panimaa roju 'iamana. ²⁶ Na'ia iropune no'upisu pa'are'eme Huni tisaiporua vwicha kume vaji Tomasi'i pu'úmo hi'eme Jesuho kú'o roe puni rira mu'oi namiji'i ijá 'iama Matauvi'inijaho ja pu'úmuna 'iamana. ²⁷ 'Enarena Hu Tomasi ijá 'wama Oni ija miha. 'Ene Nuni ija kiama. Oni ija miha. 'Enareje iana hari isama. Panimaa ronujaho are'ika'i nimaa rona 'wamana. ²⁸ 'Ejume Tomasi eha vene ijá 'wama Nuni Natohwe 'ee

nuni Godi 'wamana. ²⁹ 'Ejume Jesu ijá 'wama A Na kimajihuna'e nimaa ronu kaivo ea ka'ene Na paki'eja vo nimaa rojajaho Na merajihuna 'wamana.

Ike Puka kehuni Maijina

³⁰ Jesu aacha 'aho'a ea areri pavejura Huni tisaiporu puni una'i vejume kavara kaivo ike puka vajakaho pavejara. ³¹ 'Enakaivo vu'a ike vejajihuni maijaho Jesuho Kerisone 'ee Hu Godoni Harihijina 'omo ijí nimaa ro'avajaho Huni iha 'ahi majama hihuna akehuna.

21

Jesu Tisaiporu Iropu No'o Puni Una'i Samaahiramajina

¹ Ijihuni túna'i soha iha Taipiriasi 'wavujino Jesuho Hu ichá'inijaho kú'o Huni tisaiporua najahana. 'Unama ika'ina'e Hu ichá'inijaho najahana. ² Saimani Pitane 'ee Tomasi ka'ene Titimasina 'wavujaho 'ee Nataneru ka'ene Kena Karari orijine 'ee Jepeti oni harihija 'ee Huni tisaiporu no'ohe'i ijihí pu'úmo ahuma hijara. ³ Saimani Pita ijá 'iama Na va'e úa vesali va'u 'iamana. 'Ejume pu ijá 'wava nú 'u'o vu'ajivu 'wavara. 'Ejume hu pu pu'úmo va'e sisima 'ahi ajivara kaivo ijí na'ia kajaho pu kija pasiriravara. ⁴ Sú'u sú'o vea mai'o ahasio'uju'e Jesuho ora samai naminana kaivo tisaiporua Jesura naminu parojara. ⁵ 'Ejume Jesu pu ijá 'umena Sesa karijee ja vi kija siriravooo? 'iavume pu eha vene ijá 'wava Pana 'wavara. ⁶ 'Ejume Hu pu ijá 'iama Joni namea sisima ropuna'i mana'inija'i

apúsamareje ja kija siriraha 'iamana. 'Ejume pu namea 'ene ropuna'i apúsavara. 'E'ikaivo pu tairiajaho areri parenana. Ijihuni maijaho kija mapoka mapoka ijí puni namea vajijaho ani renajihuna'e areria parenaara. ⁷ Jesura tisaiporu ka'ene oja mahajara Pita ijá 'wama Ijaho Natohwi jarana 'wamaji Saimani Pita hena-jaho hu maisu kaukara venonana'omo ateha ape apúsame mwamapi soha vaja kaji vajamana. ⁸ 'E'eme tisaiporu 'aho'a sisima ma'u'ua 'ahi roe kija ka'ene namea vaji itu'o'unana nama kajaho tairia karohi rori va'ara. (Ijihuni maijaho rori vahuna mina areri 100 mita.) ⁹ Pu roe rori arihi'i kavume vena re'eme kija 'ee puretia ijihuni toi reji'i navara. ¹⁰ 'Ejume Jesura ijá 'iama Kija ka'ene iviamaa jara sirirava kajaho 'aho'a 'eka roha 'iamana. ¹¹ 'Ejume Saimani Pitara va'e ajime namea kajaho tairi apene iki samai roi'i kavume kija mapoka mapoka mama'ina (153) ijihuni vaji navara kaivo namea paturamana. ¹² Iji'a Jesu ijá 'iama Roe 'iruma ija 'iamana. 'Ejume pu nihena kavajaho Hu Natohwiji kamareja pu ea pina paapome A Ea irarane? 'wavara. ¹³ 'Enarena Jesura roe puretia 'eke tuama vajihe 'ee kija 'u'o ijá venana. ¹⁴ Ijaho Jesura kwama 'urinani túna'ijaho Hu 'aha no'opisu Huni tisaiporu najahajina.

Jesu'o Pita Puni Vu'ijina

¹⁵ Pu 'iruma ijume pa'arejumakavi'i Jesu Saimani Pita ijá 'wama Saimani Joni oni harihe a Na oja mihujara ikija asitahane? Hu ijá 'wama I'a Natohwe na A oja mahujaho A nihena kimu

'wamana. 'Ejume Hu ija 'wama Nuni sipia 'u'ua piira'amana 'wamana. ¹⁶ Hu kú'o 'aha no'u ijí ijá 'wama Saimani Joni oni harihe A Na oja miho? 'wamana. 'Ejume hu ijá 'wama I'a Natohwe Na A oja mahujaho A nihena kimu 'wamana. 'Ejume Hu ijá 'wama Nuni sipia 'ajoha'amana 'wamana. ¹⁷ 'Ene Hu 'aha kú'o no'upisu ijí ijá 'wama Saimani Joni oni harihe a nimaa Na oja miho 'wavume Pitaho temumana. Ijihuni maijaho Hu 'aha no'opisu ijá 'wama A Na oja miho 'wamajihuna'e hu temuvume ijá 'wama Natohwe uneunecha maho'o A nihena kimuna Na A oja mahujaho A nihenu 'wamana. 'Ejume Jesu ijá 'wama Nuni sipi 'iruma vaji'amana. ¹⁸ Na a nimaa nimaa 'waravu a vea ka'ene ki-vasa hinajaho a orono vwiha irame a ura ichi-hichihi va'i 'ahaujaho ijí va'una kaivo a emaa re'amajaho a ichihichihi ura va'i 'aha'amajaho pu iji 'unaramone vwiha iramahe a kwaa ka'ene pava'i 'aha'amaji pu aherame vahuna 'wamana. ¹⁹ Hu ika'ina'e 'warama jihuni maijaho hura ichá'ina'e kwavakame Godoni pinana 'urihuniji rone 'waramana. Hu ijá 'waramarena iji'a ijá 'wama Na 'ararihia 'wamana.

Jesuho 'Ee Tisaiporua 'Aho'ijhipuni Vu'ijina

²⁰ 'Ejume Pita ura ta'arohi'i kamajaho tisaiporu ka'ene Jesura oja mahujaho 'ararihie roana. Ea kajaho vea ka'ene Jesu pu'úmo 'iruma ijari vejino Huni túra 'ahi mena hinana'omo apoma ijá 'wama Natohwe ea irara A nahama'ena? 'wamajina. ²¹ Pitara ea kaji kavi'i Jesu ijá 'wama Natohwe eakaho ichá rehune? 'wamana. ²² Jesu

ijá 'wama Na ura eakaho hina apena va'eje Na kú'o rohuna re'ipisa ijaho oni kaukara panakúne Na 'ararihia roa 'wamana. ²³ Pu vwehwaha ijí henareja 'wama apene oji'i ijá 'wava Ike tisaiporuakaho pakwa'ena 'wavara. 'Enakaivo Jesu hu pakwa'ena pa'iamana. 'Enakaivo Na ura eakaho hina apene va'eje Na kú'o rohuna re'ipisa ijaho Nuni kaukara 'wamana 'iamana. ²⁴ Ike tisaiporu ka'ene vu'ake venukaho hu hena kimujihuna'e najahe 'ee asurakaho venu. 'Enakaivo nú niheju Hura raka ka'ene 'warumujaho nimaa nimaa.

Vu'akehuni Urijina

²⁵ 'Enakaivo uneunecha mapoka ka'ene Jesura venaji maho'o heha 'ahi ve'ipisa mwe'a ikaho puka kajihí irechahuna niho'o areri pareja'a. Nijina.

Godoni Vu'a Maiu'ina
The New Testament in the Ese Language, also known
as the Managalasi Language, of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Mangalasi long Niugini
copyright © 1975, 1999 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Managalasi (Ese or Managalasi)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

729c2a8f-9ea3-55ca-9318-793c2828d776